

Välfärd

4/2012

SCB

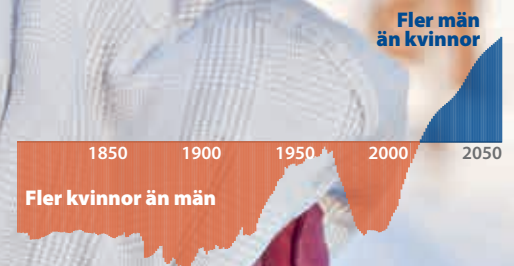
Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Få lågutbildade
TAR KÖRKORT

Ovanligt att bo
ENSLIGT

Numerärt överläge för
MÄNNEN 2017

PAPPOR DRAR NER PÅ ARBETSTIDEN

ges ut av

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

med syfte att i lättillgänglig form presentera och analysera aktuell statistik om välfärd, arbetsmarknad, utbildning och befolkning. Tidskriften är öppen för bidrag från experter såväl inom som utanför SCB. Författarna svarar själva för åsikter som framförs.

© 2012, Statistiska centralbyrån

Citera gärna men ange källan:
SCB:s tidskrift Välfärd

REDAKTION

Alexandra Kopf Axelman 08-506 943 51
Chefredaktör

Teresia Dunér 08-506 947 54
Johan Eklund 45 38
Anna Nyman 45 94
Peter Gärdsqvist 019-17 67 85
Hans Heggeman 68 10
Kenny Petersson 65 62
Åsa Westlund,
layout, diagram 08-506 949 15

REDAKTIONSRÅD

Stina Andersson, ansvarig utgivare
Inger Eklund
Karin Anderberg
Eva Hagsten
Marie Haldorson
Kjell Jansson
Jens Olin

ADRESS

Tidskriften Välfärd
Statistiska centralbyrån
Box 24300, 104 51 Stockholm
Fax: 08-506 947 72
E-post: tidskriften.valfard@scb.se
Webbplats: www.scb.se/valfard

PRENUMERATIONER

SCB, Publikationsförsäljningen
701 89 Örebro
publ@scb.se

Kundservice
08-506 948 01

Prenumerationspris 2012
helår (4 nummer): 350 kr
Lösnummer: 90 kr
exkl. moms

Omslagsfoto:
Anna Holmquist, Bildarkivet

Medlem i

**SVERIGES
TIDSKRIFT**

ISSN 1654-1502 (online)
ISSN 1651-6710 (print)
URN:NBN:SE:SCB-2012-A05T11204_pdf (pdf)

Lenanders Grafiska AB, november 2012

Svanenmärkt trycksak Licensnummer 341 145

Välfärd kan också tala om kvinnor och män

SCB:s fickbok, "På tal om kvinnor och män", fick mycket uppmärksamhet när den publicerades tidigare i höst. I det här numret av Välfärd finns det mer bränsle för jämställdhetsdebatten.

ARBETSTIDENS UTVECKLING för kvinnor och män blir ordentligt belyst. Vi kan se att det fortfarande är stora skillnader mellan kvinnor och män och skillnaden är störst bland de som har små barn. Men skillnaden i arbetstid minskar. Och – skillnaden minskar mest bland de som har små barn. Småbarnspappor jobbar faktiskt mindre än män utan barn hemma. Självklart kan tyckas, men så var det inte för några år sedan.

KOPPLINGEN MELLAN FAMILJELIVET OCH YRKESLIVET är en laddad fråga. Än mer så om man tar sig ut i Europa. I en artikel över barnafödandet i EU finns det spännande uppgifter om hur olika länder förhåller sig till de så kallade Barcelonamålen, som ska öka möjligheterna för kvinnor att förvärvsarbeta. I en tabell över EU:s medlemsländer kan den nyfikne gräva ner sig ordenligt i uppgifter om barnafödande, barnomsorg och sysselsättningsgrad. Europas lägsta sysselsättningsgrad för kvinnor finns till exempel på Malta.

DEN STORA ÖKNINGEN AV VÅRDBIDRAG för psykiska diagnoser innehåller också intressanta skillnader mellan pojkar och flickor. Varför ökar de psykiska diagnoserna så snabbt och varför beviljas flickor i genomsnitt vårdbidrag för psykiska diagnoser senare än pojkar?

SOM EN LITEN KNORR på alla dessa siffror över skillnader mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, så kan vi också berätta att år 2017 tar männen över. Numerärt alltså. Enligt SCB:s prognosmakare kommer männen då att bli fler än kvinnorna för första gången i (den mätbara) historien.

alexandra.kopf.axelman@scb.se

Nu är siffrorna om Sveriges jämställdhet här

Kvinnor har lägre lön än män, arbetar deltid i högre utsträckning och tar ut mer föräldraledighet. Samtidigt utbildar de sig i högre utsträckning. Detta sammantaget leder till att kvinnor har en lägre sammanräknad förvärvsinkomst än män, något som följer dem under hela livet. Detta och mycket annat kan du läsa om i **På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet 2012.**

5 Barnafödandet i EU nära kritisk nivå
Jämför barnafödande, barnomsorg och sysselsättning.

**8 Psykisk sjukdom:
Allt fler barn får bidrag**

**10 Statistikkolan:
Följa priser när saker ändras**

**12 Intervju:
Han ser nya utmaningar för statistiken**

Arbetade timmar:
13 Gapet minskar mellan pappor och mammor

Arbetstiden ökar för kvinnor, med och utan barn hemma.

” Framför allt påverkas arbetstiden av om man har hemmaboende småbarn.

18 Högre inkomster men fler i risk för fattigdom
Om fattigdom i Sverige och EU.

20 Fler utrikes födda stannar i Sverige
Uppgifter om återutvandring är viktiga för befolkningsprognosen.

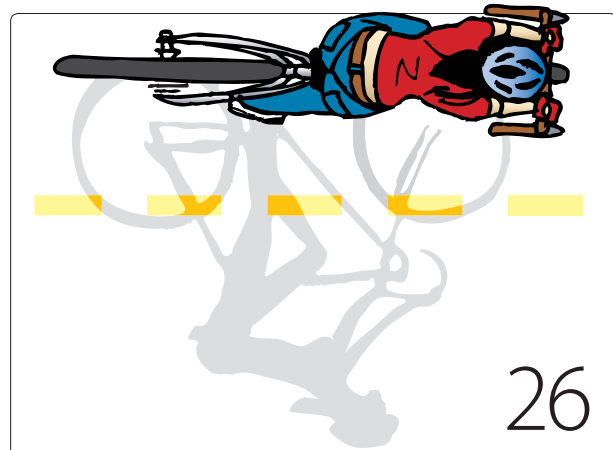
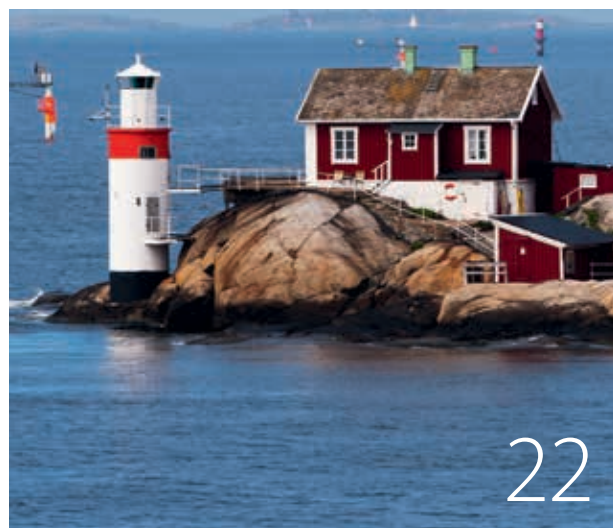
22 Enslighetens geografi
Långt till grannen i fjällvärld och skärgård.

**24 Historiskt skifte:
Fler män än kvinnor**

26 Kvinnor i storstad åker kollektivt
Män tar bilen till jobbet.

28 Körkort ovanligt bland lågutbildade
Män med yrkesinriktad gymnasieutbildning tar körkort tidigt.

30 NOTISER

Baksidan:
Få körkort bland unga i storstad

Interaktiv atlas för EUROPASTATISTIK

EU:s statistikmyndighet Eurostat har nyligen gett ut sin regionala årsbok. I den digitala versionen ingår en interaktiv atlas som kan visa en rad statistiska data på ett användarvänligt sätt.

Applikationen bygger på GIS-teknologi och man kan zooma in områden på regionnivå och ta del av exakta data, till exempel den förväntade medellivslängden eller hur många läkare det finns per 1000 invånare.

Eurostats interaktiva atlas finns på hemsidan: ec.europa.eu/eurostat/statistical-atlas/gis/viewer/

Källa: Eurostat

Få Valfärd i brevlådan

I VÄLFÄRD HITTAR DU STATISTIK OM STÄNDIGT AKTUELLA ÄMNER

som RUT-avdrag och vår framtida pensionsålder. Vi lyfter också fram lite smalare ämnen, som hur många som läser tyska eller hur flyttmönstren ser ut i samhället. Siffrorna presenteras och förklaras så att du ska förstå och samtidigt lära dig mer om statistik.

Välfärd kommer ut fyra gånger om året och kostar 350 kronor per år. Beställ din prenumeration via: publ@scb.se.

Publikationer från SCB

■ Flest sökande till civilingenjörsutbildningen

Vid höstens antagning till högskolan hade civilingenjörsutbildningen flest förstahandssökande. Det är dock störst konkurrens om platserna till dietistutbildningen och psykologutbildningen.

Totalt sökte 403 000 personer till högskolan höstterminen 2012 och av dessa hade 126 000 inte läst på högskolan tidigare. Läs mer i rapporten **Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå, höstterminen 2012**.

■ 15 procent ofrivilligt utan arbete

Under andra kvartalet 2012 var 28 procent av befolkningen i åldersgruppen 20–64 år ej i arbete. Andelen som stod utanför arbetsmarknaden av ofrivilliga orsaker var 15 procent under samma period och då exkluderades exempelvis pensionärer och studerande. Störst var andelen bland de utrikes födda med förgymnasial utbildning. Mer om utvecklingen för befolkningen som inte var i arbete under perioden 2005–2012 kan du läsa i **Arbetskraftsundersökningens temarapport för tredje kvartalet**.

■ Nedåtgående trend för lägenhetsbyggen

Byggandet av nya lägenheter har gått ner i år. Under första halvåret påbörjades nybyggnation av cirka 9 900 bostadslägenheter, vilket var en minskning med 34 procent jämfört med förra året. Du hittar nya preliminära siffror om nyproduktion av lägenheter i småhus och flerbostadshus för årets tre första kvartal i publikationen **Ny- och ombyggnad av bostadshus och nybyggnad av lokalhus**.

Alla publikationerna kan laddas ner som pdf-er från www.scb.se. Vissa av dem kan du även beställa tryckta.

24%

av föräldrapenningsdagarna i Sverige togs ut av män 2011. Kvinnorna tog ut resterande 76 procent.
www.scb.se

■ Ett helt sekel av demokrati

Den 6 december publicerar SCB två nya rapporter om den svenska demokratin. Rapporten **Svenskt valdeltagande under hundra år** innehåller analyser av hur andelen röstande i olika grupper har förändrats över tid. I rapporten **Ung i demokratin** beskrivs unga personers politiska intresse och deltagande.

Enligt Barcelonamålen ska 90 procent av alla barn mellan tre år och skolstartsalder ha rätt till barnomsorg.

Barnafödandet i EU nära kritisk nivå

Fruksamheten inom EU ligger nära en kritisk nivå och nära hälften av medlemsländerna ligger under den nivån. I länder med god tillgång till barnomsorg föder kvinnor ofta fler barn, men många länder missar EU:s mål för barnomsorg.

5,4

miljoner barn föddes i EU 2009.

EU står inför en rad utmaningar som förstärks av den rådande ekonomiska krisen.

En av dem är en åldrande befolkning och låga födelsetal. Det kan komma att öka försörjningsbördan, alltså det antal personer i icke arbetsför ålder det går på varje person i arbetsför ålder (20–64 år).

Antalet barn som föds i de 27 EU-länderna har minskat. I början på 1960-talet föddes ungefär 7,5 miljoner barn per år i dessa 27 länder, att jämföra med

5,4 miljoner barn år 2009. Det lägsta antalet födslar inträffade år 2002, då färre än 5 miljoner barn föddes. Efter det har antalet sakta ökat igen.

Den summerade fruktsamheten, som används för att beskriva det antal barn en kvinna i genomsnitt beräknas föda, bör vara minst 2,1 för att befolkningen ska kunna reproducera sig själv och 1,5 anses vara en kritisk nivå. Om fruktsamheten ligger under denna nivå ökar andelen äldre i befolkningen snabbt, och

→ därmed även försörjningsbördan. År 2009 hade 12 EU-länder en fruktsamhet under 1,5.

TOTALT I EU var den summerade fruktsamheten 1,59 under år 2009. Variationen är dock stor bland de olika medlemsländerna. Högst fruktsamhet hade Irland med 2,07. Landet har haft en hög fruktsamhet alla år sedan 1960, utom mellan åren 1992 och 2006 då den låg under 2 för att sedan åter stiga. Lägst fruktsamhet hade Lettland med 1,31 följt av Portugal och Ungern som båda hade 1,32. I Portugal har fruktsamheten sjunkit kraftigt, då landet näst efter Irland hade den högsta fruktsamheten på 1960- och 1970-talen.

Skillnaden mellan olika länders fruktsamhet har minskat under de senaste 30 åren. Gapet mellan länderna som hade den högsta och den lägsta fruktsamheten var 0,76 under år 2009, att jämföra med 1,71 under år 1980.

EUROPARÅDET ANTOG år 2002 de så kallade Barcelonamålen. Dessa innebär bland annat att 90 procent av alla barn mellan 3 år och den obligatoriska skolåldern ska ha rätt till någon form av heldagsomsorg. För barn under 3 år är målet 33 procent. Målet om barnomsorg är en förutsättning för att sysselsättningsmålet i Europa 2020 ska kunna uppnås, nämligen att 75 procent av både kvinnor och män i åldern 20–64 år ska ha ett betalt arbete. Att ha möjlighet till egen försörjning är en viktig jämställdhetsfråga.

Av EU:s 27 medlemsländer hade sju uppnått målet och gav barnomsorg till minst 90 procent av de äldre barnen år 2009.

LÄSTIPS

Europa blir äldre.
Välfärd nr 2/2012

Av EU:s 27 medlemsländer hade sju uppnått målet och gav barnomsorg till minst 90 procent av de äldre barnen år 2009. I en femtedel av länderna hade mindre än 70 procent av barnen i denna ålder barnomsorg. Genomsnittet för hela EU var 84 procent.

För barn yngre än 3 år hade nio av länderna uppnått målet med 33 procent av barnen i barnomsorg år 2009. Högst andel barn i barnomsorg fanns i Danmark, där 73 procent av barnen omfattades. Därefter kom Sverige och Nederländerna med 63 respektive 49 procent av barnen. Uppgifterna gäller alla barn i barnomsorg, oavsett hur många timmar omsorgen gäller.

GOD TILLGÅNG TILL BARNOMSORG kan underlätta möjligheten att kombinera familj och yrkesliv. Flera av de länder som uppfyller målen för barnomsorg tillhör också de länder som har de högsta fruktsamhetstalen inom EU. I Sverige, med hög andel barn i barnomsorgen, var fruktsamhetstalet 1,94. Sverige har också en sysselsättningsgrad för kvinnor som överensstämmer med EU:s mål till 2020. Samtidigt har Tyskland en hög andel barn i barnomsorgen men ett lågt fruktsamhetstal. Tyskland har också en bit kvar till sysselsättningsmålet, då 69 procent av kvinnorna är sysselsatta. Frankrike har, trots hög andel barn i barnomsorgen och höga fruktsamhetstal, en sysselsättningsgrad för kvinnor på knappt 65 procent. ■

LÄNDER MED HÖG ANDEL BARN I BARNOMSORG HAR OFTA HÖG FRUKTSAMHET

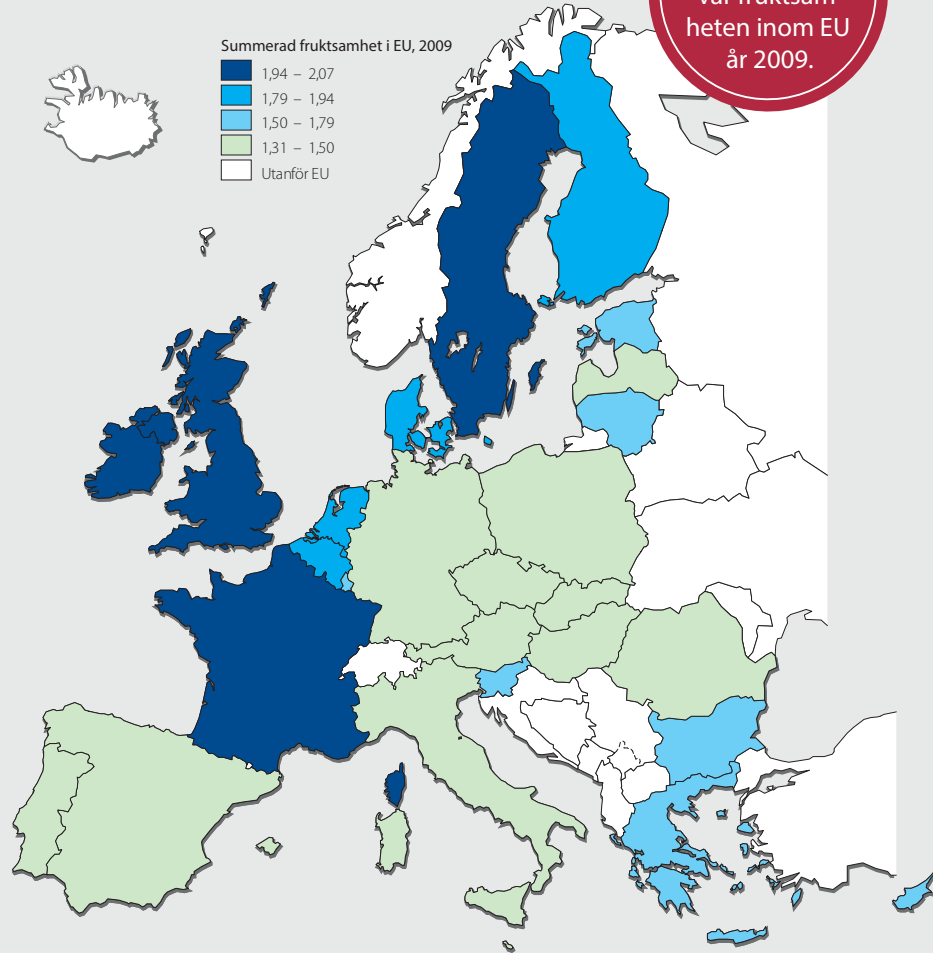
Fruksamhet, andel barn i barnomsorg och sysselsättningsgrad för kvinnor inom EU 27, år 2009

	Fruksamhet	Andel barn i barnomsorg för barn yngre än 3 år	Andel barn i barnomsorg för barn äldre än 3 år	Sysselsättningsgrad för kv.
Irland	2,07	20	87	61,7
Frankrike	2,00	41	95	64,9
Sverige	1,94	63	94	75,7
Storbritannien	1,94	35	91	68,2
Finland	1,86	27	77	72,4
Belgien	1,84	33	99	61,0
Danmark	1,84	73	84	74,8
Nederländerna	1,79	49	87	72,7
Estland	1,62	25	93	68,8
EU 27	1,59	27	84	62,3
Luxemburg	1,59	34	72	61,5
Bulgarien	1,57	8	55	64,0
Litauen	1,55	10	55	67,5
Slovenien	1,53	31	89	67,9
Grekland	1,52	11	58	52,7
Cypern	1,51	22	81	68,1
Tjeckien	1,49	3	64	61,4
Malta	1,43	8	77	39,8
Italien	1,41	25	93	49,7
Slovakien	1,41	3	76	58,2
Polen	1,40	2	39	57,6
Spanien	1,39	36	94	56,3
Österrike	1,39	9	79	69,4
Rumänien	1,38	5	63	56,3
Tyskland	1,36	19	88	68,7
Portugal	1,32	36	81	66,1
Ungern	1,32	7	74	54,4
Lettland	1,31	15	74	66,8

I tabellen finns en markering för de fyra länder som har högst summerad fruktsamhet, de länder som har nått målet för barnomsorg, och de fyra länder som nått målet för sysselsättningsgrad för kvinnor över 70 procent.

12 LÄNDER HAR EN FRUKTSAMHET UNDER 1,5

Summerad fruktsamhet i EU, 2009

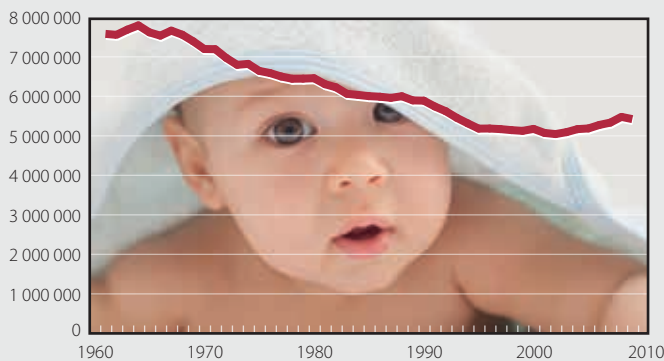

1,59
var fruktsamheten inom EU år 2009.

1,5 är en kritisk nivå för fruktsamheten. Om fruktsamheten ligger under denna nivå ökar andelen äldre i befolkningen snabbt, och därmed även försörjningsbördan. År 2009 hade 12 EU-länder en fruktsamhet under 1,5.

EN TREDJEDEL FÄRRE NYFÖDDA SEDAN 60-TALET

Antal levande födda inom EU 27 1961–2009

År 2009 föddes 5,4 miljoner barn i EU:s 27 medlemsländer. Detta är en minskning sedan början av 1960-talet, då ungefär 7,5 miljoner barn föddes varje år.

Källor:

Demography report 2010.
Older, more numerous and diverse Europeans. Eurostat
Eurostats databas

Att jämföra statistiken mellan olika länder på ett rättvist sätt är inte lätt, men väldigt viktigt. Statistiken används ofta som underlag för våra nationella såväl som europeiska beslutsfattare. Olika länder använder olika metoder, register och/eller urvalsundersökningar, för att skatta folkmängden och dess förändringar.

Lena Bernhardt

arbetar med jämställdhetsstatistik på SCB
019-17 65 27
lena.bernhardt@scb.se

PSYKISK SJUKDOM:

Allt fler barn får bidrag

Vårdbidrag för psykiska diagnoser har ökat. Ökningen syns för både flickor och pojkar, men pojkarna är betydligt fler. De psykiska diagnosernas del av alla vårdbidrag ökar också.

Antalet barn med vårdbidrag har ökat från drygt 43 000 till nästan 47 000 barn mellan 2006 och 2011. Det motsvarar en ökning på 9,2 procent. Två tredjedelar av alla vårdbidrag går till pojkar och de utgör också den största andelen av ökningen. Det framgår av en ny rapport från Försäkringskassan.

Även framöver förväntar sig Försäkringskassan en ökning av antalet barn med vårdbidrag. I prognosen

9,2

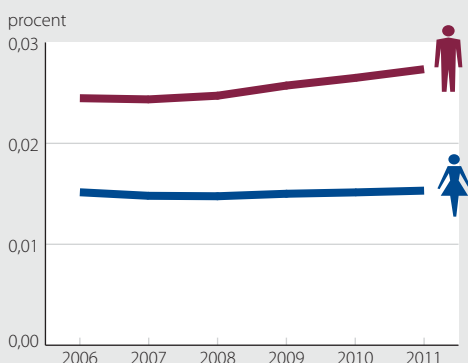
procent har antalet barn som får vårdbidrag ökat med mellan 2006 och 2011.

som sträcker sig fram till 2017 beräknas barn öka ytterligare med 18,6 procent till drygt 55 000 barn år 2017.

PSYKISKA SJUKDOMAR och syndrom är den största diagnosgruppen, som också ökat mest sedan 2006. 60 procent av alla barn med vårdbidrag har denna typ av diagnos. När vi tittar närmare på nybeviljade vårdbidrag visar det sig att andelen ökar över tid. År 2011 nybeviljades drygt 7 000 barn vårdbidrag. 68 pro-

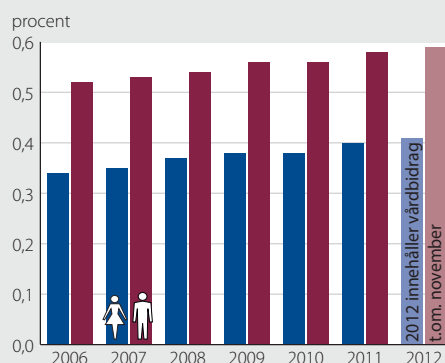
SNABB ÖKNING AV POJKAR MED VÅRDBIDRAG

Andel barn, 0 till 19 år, med vårdbidrag, efter kön, 2006–2011

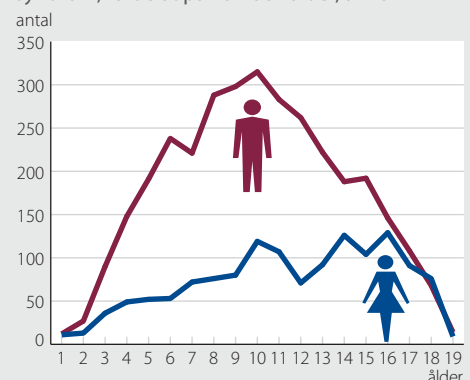
DE PSYKISKA DIAGNOSERNAS DEL AV VÅRDBIDRAGET ÖKAR

Andel barn, 0–19 år, med vårdbidrag för Psykiska sjukdomar och syndrom av alla barn med vårdbidrag efter kön, 2006–2012

FLICKOR FÅR VÅRDBIDRAG SENARE

Antal nybeviljade vårdbidrag för barn, 0–19 år, inom diagnosgruppen Psykiska sjukdomar och syndrom, fördelat på kön och ålder, år 2011

cent av dem hade diagnoser som tillhör psykiska sjukdomar och syndrom. Uppgifter från 2012 visar att ökningen av vårdbidrag för psykiska diagnoser fortsätter för både flickor och pojkar. Nivån är högre 2012 trots att det bara ingår data till och med november.

POJKAR OCH FLICKOR beviljas vårdbidrag för psykiska diagnoser i olika utsträckning i olika åldrar. För pojkar är det vanligast att vårdbidraget beviljas tidigt i grundskolan. Flickor beviljas i genomsnitt vårdbidrag senare under sin skolgång. Det verkar alltså som att pojkars symtom i högre utsträckning uppmärksammas i början av skolgången medan flickor uppmärksammas i slutet av sin skolgång.

Skillnader mellan flickor och pojkar inom diagnosgruppen psykiska sjukdomar och syndrom uppmärksammas allt mer. I en avhandling från 2010 visar Svenny Kopp från Göteborgs universitets att flickor med tecken på autism eller ADHD ofta feltolkas. Av 100 flickor som remitterats till barnneuropsykiatrisk klinik med anledning av svårigheter med socialt samspel med andra och/eller koncentrationssvårigheter, hade bara en av tio fått sina svårigheter konstaterade i form av en korrekt diagnos.

Utvecklingen av vårdbidrag pekar på behov av fler studier om orsak och utveckling av diagnosgruppen psykiska sjukdomar och syndrom och anledningen till varför denna utveckling skiljer sig mellan flickor och pojkar. ■

Heléne von Granitz

arbetar som analytiker på Försäkringskassan
010-116 91 41
helene.von.granitz@forsakringskassan.se

VÅRDBIDRAG infördes redan 1964 och utbetalas till förälder med hemmavarande barn eller ungdomar som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning är i behov av särskild tillsyn och vård. Vid bedömningen av rätt till vårdbidrag beaktas även merkostnader på grund av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Exempel på merkostnader är förbrukning av inventarier i hemmet och kläder på grund av tvätt och extra slitage, resekostnader och läkemedel. Vårdbidrag betalas ut längst till och med juni månad det år barnet fyller 19 år. Det kan betalas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån utgör 250 procent av prisbasbeloppet, vilket motsvarar 107 000 kronor för år 2011. Till familjer med flera barn med funktionsnedsättning kan högre belopp än helt vårdbidrag betalas ut.

När ett vårdbidrag väl beviljats har det föregåtts av en tidskrävande process, först inom barn och ungdomspsykiatri för att få en diagnos och sedan prövning hos Försäkringskassan. Det återspeglar alltså inte när diagnosen först har uppmärksamats.

BAKGRUND

En fjärdedels vårdbidrag infördes 1988, vilket medförde att en ny grupp barn som tidigare inte hade rätt till vårdbidrag nu fick det. Gruppen omfattade huvudsakligen barn inom diagnosgruppen psykiska sjukdomar och syndrom med diagnoserna ADHD och DAMP, men även sjukdomar som diabetes och allergi. Tidigare studier lyfter fram att en trolig faktor till ökningen av vårdbidrag är en bättre kännedom om diagnoser som ADHD, DAMP, autism och Aspergers syndrom, vilket i sin tur lett till att fler barn utreds och fler får vårdbidrag.

LÄS MER

Vårdbidraget – Utvecklingen fram till i dag och försörjningsituationen i morgon. Socialförsäkringsrapport (2012:8). Försäkringskassan

” Skillnader mellan flickor och pojkar inom diagnosgruppen psykiska sjukdomar och syndrom uppmärksammas allt mer.

FÖLJA PRISER

när saker ändras

När man ska ge siffror på hur priserna ändras behöver man hantera kvalitetsförändringar. Tv-apparater, datorer, bilar och andra produkter kommer hela tiden i nya modeller. För att bilden ska bli meningsfull gäller det att spegla "rena" prisförändringar, som om produkternas kvalitet inte förändrades.

Konsumentprisindex (KPI) ska följa hur priserna på alla slags konsumentprodukter utvecklas över tiden. Idén är då att låta KPI följa priset för en "korg" med konsumentprodukter, både varor och tjänster. Korgens innehåll ska svara mot konsumtionsmönstret i landet.

DET AKTUELLA KPI-TALET kan man säga visar priset i dag på en korg som år 1980 kostade 100 kronor. KPI-talets förändringar månad för månad speglar då hur prisläget utvecklas. Underlaget till KPI utgörs i första hand av priser som samlas in varje månad för ett urval av produkter, i ett urval av butiker och andra försäljningskanaler.

Idén med priset på en korg ger en klar princip för att fånga prisutvecklingen i stort. Så länge kor-

gens innehåll av olika produkter ligger fast kan prisändringar på produkterna direkt slå igenom och avteckna sig i priset på hela korgen.

Innehållet i KPI-korgen ska svara mot befolkningens aktuella konsumtionsmönster. Ett problem är att en fast korg inte riktigt passar med att det verkliga konsumtionsmönstret förändras med tiden. Dels förändras proportionerna mellan olika slags produkter, dels förändras produkterna genom att nya modeller kommer till och andra försvinner på marknaden.

ATT REGELBUNDET FÖRNYA korgen är ett viktigt sätt att möta det här problemet. För svenska KPI förnyas indexkorgen inför varje nytt år. Då uppdaterar man både proportionerna mellan produkterna och urvalen av butiker och

produkter. Nya slags produkter kommer in som de ska.

Sedan ligger korgen fast under året. När man följer prisförändringarna gör man det på den fasta korgen inom året (från december året före). Därpå "kedjar" man ihop de årsvisa förändringarna på ett särskilt sätt så att man får en serie indextal som följer prislägets förändringar över flera år, ända från 1980.

UTBUDET AV PRODUKTER på marknaden förändras hela tiden, och det märker inte minst SCB:s intervjuare när de samlar in priser till KPI ute i butikerna. Ta som exempel att en viss tv-modell i en viss butik hittills har ingått i prisinsamlingen till KPI. En månad visar det sig att den modellen inte längre finns i butiken, eller att den inte längre verkar så efterfrågad.

Då byter intervjuaren till en annan tv-modell som då verkar vara butikens mest sålda, bland modellerna av ett angivet slags tv-apparater. Om då modellen som man bytte till kan anses likvärdig med den tidigare så är det enkelt. I så fall kan man bara fortsätta att räkna på, med "bytesmodellens" priser i stället för den tidigare modellens.

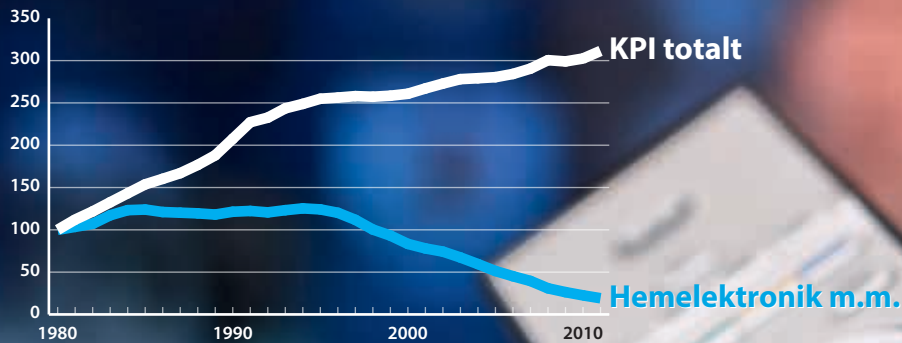
Mindre enkelt är det när bytesmodellens kvalitet inte är likvärdig med den tidigare modellens. Bytesmodellen kanske har någon ny finess som den tidigare inte hade, eller den kanske tvärtom saknar någon "lyxdetalj" som den tidigare hade.

KVALITETSVÄRDERING kallas det man då har att göra. Det går ut på att justera indexberäkningen med hänsyn till kvalitetsskillnaden i bytet. Ett antal olika metoder är möjliga. I svenska KPI är

Läs inter-
vjun med
Martin på
nästa sida!

LÅNGVARIGT PRISFALL PÅ ELEKTRONIK

Prisutvecklingen enligt KPI (årsmedeltal), totalt och för hemelektronik m.m. (audiovisuell och fotografisk utrustning samt datorutrustning)

Prisfallet på hemelektronik kommer fram fullt ut i siffrorna genom att man tar hänsyn till kvalitetsförbättringarna. Inte minst är det prestandaökningen på datorer som ligger bakom.

ansatsen för de flesta slags varor, bland dem tv-apparater, att låta SCB-intervjuarna bedöma kvalitetskillnadernas värde när de samlar in priserna.

Intervjuaren får ange hur mycket i kronor som skillnaden i kvalitet bedöms vara värd. Detta belopp går in i KPI-beräkningen så att prisutvecklingen justeras med hänsyn till kvalitetskillnaden. Bedömningen ska göras ur konsumentens perspektiv och inte med tanke på tillverkningskostnader eller så. Intervjuaren kan förstås fråga expediterna i butiken till råds men ska försöka bedöma själv och har att se upp med att inte räkna modeväxlingar som kvalitetsförbättringar.

NYA BILAR har man en annan metod för att kvalitetsvärdera. Bilm modeller som är helt annorlunda än tidigare modeller

kommer in genom de årliga nyurvalen, inte genom byten. Lägen där kvalitetsvärdering behövs är därför när en tidigare bilmodell efterträds av en snarlik modell. För den efterföljande modellen kanske det ingår något i priset som inte ingick tidigare, till exempel luftkonditionering, stereo eller sidokrockkuddar. Då har man regeln att värdet för konsumenten av denna detalj ska anses vara hälften av priset för att köpa den separat till en liknande bil.

EN MERA AVANCERAD metod för kvalitetsvärdering bygger på statistiska sambandsanalyser i form av så kallad regressionsanalys, eller "hedonisk regression" som man säger här. En analyskörning på dator ger siffror på hur mycket olika produkttegenskaper betyder för priset, och med hjälp av dem kan man justera bort kvalitets-

skillnadens värde i indexberäkningen. I svenska KPI tillämpas metoden för kläder, på andra håll ofta för datorer. Metoden anses allmänt tillförlitlig men kräver bland annat mycket data om produkterna.

FÖR DATORER, bland annat, används i svenska KPI en metod som är enklare att tillämpa. Praktiskt går beräkningen till på följande sätt. Man räknar fram den genomsnittliga prisutvecklingen från en månad till nästa på de datormodeller som fanns i respektive butik båda månaderna. Sedan kedjar man ihop dessa månadsförändringar för att få prisutvecklingen över flera månader.

Det sättet att räkna kan faktiskt göra liknande nytta som hedonisk regression, för till exempel produkter av tekniskt slag. Det bygger på att marknaden för

sådana produkter ser värdet i bestående kvalitet när priserna sätts. Metoden kallas mcr, vilket står för "monthly chaining and re-sampling".

DE OLIKA METODERNA har var för sig sina för- och nackdelar, sina källor till osäkerhet, och är omdiskuterade. Klart är dock att kvalitetsvärderingen är viktig för KPI, och internationellt växer en viss samsyn fram om vilka slags produkter olika metoder kan lämpa sig för. ■

Martin Ribe

är metodstatistiker
på SCB
08-506 948 54
martin.ribe@scb.se

Foto: Lena Blåsjö Jansson

Från hålkort och stordator till egna snabba körningar.

Metodstatistikern **Martin Ribe** kan summera över tre decennier av utveckling för statistiken när han går i pension vid årsskiftet. Och i framtiden ser han nya utmaningar och möjligheter.

Han ser nya utmaningar för statistiken

I slutet av 70-talet, då **Martin Ribe** började arbeta på SCB hade framtagandet av det mesta i Sveriges officiella statistik samlats i en och samma myndighet. På den tiden var det mycket folk inblandade i databehandlingen av statistiken och varje körning fick övervägas noga.

– Den stora skillnaden jämfört med nu är den tekniska utvecklingen. Då var det inte bara att trycka på en knapp utan det skulle ritas beställningar till programmerare och till driftsassistenterna på datamaskincentralen. De skulle sedan preparera hålkort som styrde körningarna och sedan var det operatörer som genomförde körningarna som ofta gjordes över natten, berättar han.

Så småningom kunde statistikerna börja göra körningar själva på stordatorn med hjälp av terminaler som var gemensamma korridorvis. Först fram på 80- och 90-talen gjorde personatorerna så sakteliga sitt intåg. Då kunde statistiken tas fram direkt från statistikernas arbetsplats, mera som i dag.

Martin Ribe hade en forskarutbildning i matematik i bagaget och hade även läst

matematisk statistik när han 1977 började på Avdelningen för areell statistik. Den ansvarade för stora och viktiga samhällsområden som lantbruk, naturmiljö och fastigheter. Sedan dess har han jobbat med statistik för bland annat välfärdsfrågor, befolkning och ekonomi, och har även delat med sig av sina kunskaper i Välfärdsstatistikskola sedan 1987.

VARFÖR BLEV DU SÅ FASCINERAD AV STATISTIK?

– Jag ser det som ett sätt att använda matematiska grepp för att komma åt att belysa olika frågor i samhället. På SCB arbetar vi med att beskriva verkligheten, och vi har fortfarande stora utmaningar, säger han.

Martin Ribe är metodstatistiker, vilket innebär att han utvecklar och löser problem med hjälp av statistiska metoder. På SCB kommer metodstatistiker in i hela processen för att säkerställa att statistiken tas fram med rätt kvalitet.

VAD SER DU FÖR UTMANINGAR FÖR STATISTIKEN I FRAMTIDEN?

– Till exempel handlar det om att göra det bästa möjliga för att säkra kvaliteten när bortfal-

let i våra undersökningar har blivit större. Men det handlar också om att hantera de nya tekniska möjligheterna som öppnar för konkurrens från undersökningar med metoder som kan vara tveksamma för kvaliteten, såsom enkla webbfrågor. Vi måste hela tiden se till att arbeta under de förutsättningar som gäller för att hålla statistikens kvalitet under god kontroll, säger han.

FINNS DET NÅGRA SPÄNNANDE UTVECKLINGSMÖJLIGHETER?

– Tekniken öppnar förstås för nya möjligheter. Till exempel skapar transaktionerna som registreras i detaljhandeln ett behov av statistisk ordning. Det finns också möjligheter att kombinera registerbaserade undersökningar med enkätundersökningar för att ta fram mer talande statistik. Det greppet kan komma till nytta för att ta fram geografiskt finfördelad statistik, säger han.

LÄS ÄVEN Martin Ribes Statistikskola på sidan 10–11 där han beskriver en del om konsumentprisindex, KPI.

Teresia Dunér

ARBETADE TIMMAR:

Gapet minskar mellan pappor och mammor

Den genomsnittliga arbetstiden för småbarnsmammor ökar sedan länge. För småbarnspappor är utvecklingen den motsatta. Sedan några år tillbaka har småbarnspappor kortare arbetstid än män utan barn.

8 timmar

per vecka. Så mycket mer arbetar män med hemmaboende barn än motsvarande grupp kvinnor.

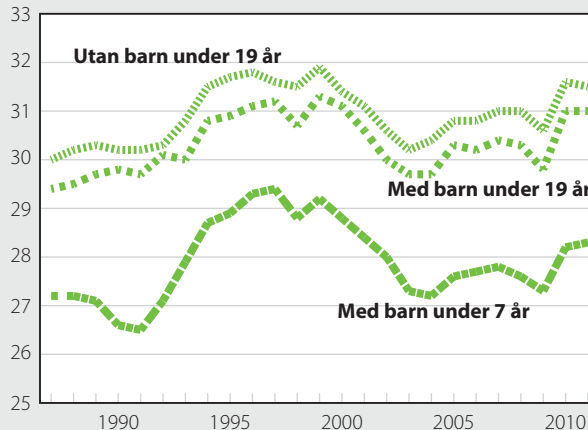

Foto: Christina Sundien, Bildarkivet

SMÅBARNSFÖRÄLDRAR JOBBAR MINST

Genomsnittlig total arbetad tid för sysselsatta i åldern 16–64 år efter barnens ålder, åren 1987–2011

timmar per vecka

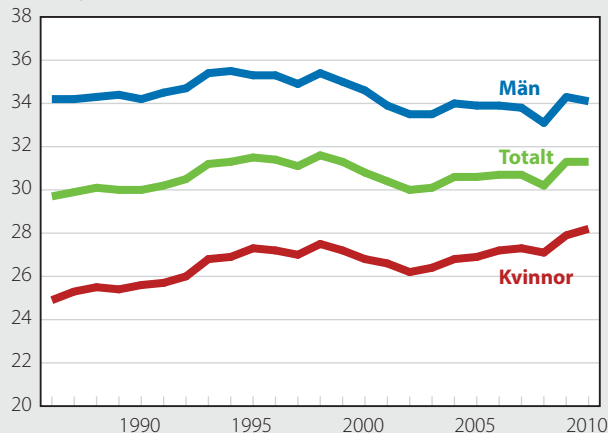
Framför allt påverkas arbetstiden av om man har hemmaboende småbarn.

KVINNORS ARBETSTID ÖKAR

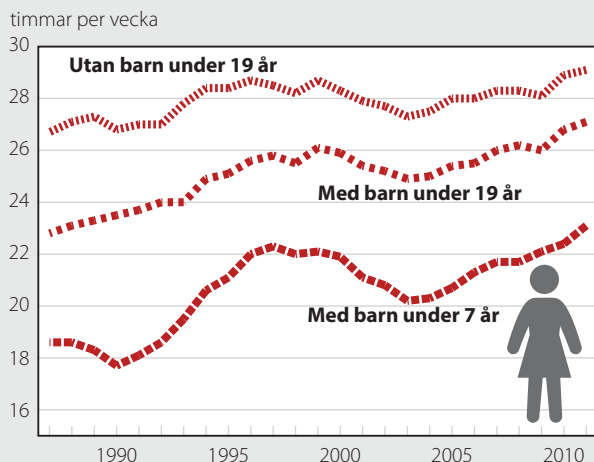
Genomsnittlig faktiskt arbetad tid, sysselsatta i åldern 16–64 år efter kön åren 1987–2011

timmar per vecka

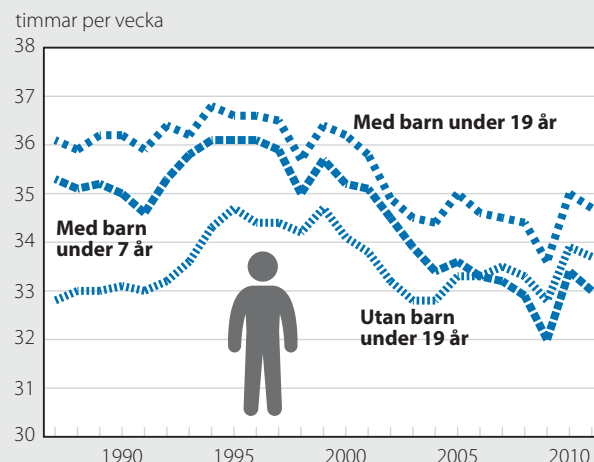
ARBETSTIDEN ÖKAR FÖR KVINNOR MED SMÅBARN MEN ...

Genomsnittlig total arbetad tid för sysselsatta kvinnor i åldern 16–64 år efter barnens ålder, åren 1987–2011

... ARBETSTIDEN MINSKAR FÖR MÄN MED SMÅ BARN

Genomsnittlig total arbetad tid för sysselsatta män i åldern 16–64 år efter barnens ålder, åren 1987–2011

D en genomsnittliga arbetstiden bland sysselsatta har i Sverige varit relativt oförändrad sedan 1987. Det visar Arbetskraftsundersökningarna, AKU. Det rör sig om en svagt ökande trend under senare år. Att det sker en ökning förklaras av att kvinnors arbetstid har ökat ganska stadigt sedan 1987. För män har istället arbetstiden minskat något och då framför allt under 2000-talet.

Sysselsatta kvinnor arbetade under 2011 i genomsnitt 28,2 timmar per vecka vilket kan jämföras med 24,9 timmar per vecka 1987. Sett till hela perioden arbetar män nästan lika mycket 2011 som 1987, 34,1 respektive 34,2 timmar per vecka. Att siffrorna är så pass låga som de är i jämförelse med en normal heltidstjänst beror på att man kan räknas som sysselsatt utan att vara på jobbet hela tiden. Det kan till exempel bero på att man arbe-

tar deltid, men också att man har semester, är föräldraledig eller är sjukskriven. Övertid kan påverka siffrorna åt andra hållet.

ATT HA BARN är något som kan påverka arbetstiden. Personer som inte har barn arbetar i genomsnitt fler timmar per vecka än personer som har barn. Framför allt påverkas arbetstiden av om man har hemmaboende småbarn. Här har vi avgränsat det till barn under 7 år. Det skiljer nästan en halv arbetsdag, eller 3 timmar, per vecka mellan personer utan hemmaboende barn och småbarnsföräldrarna.

En jämförelse mellan kvinnor och män visar att deras arbetstid påverkas olika av att ha hemmaboende barn. Under hela perioden har sysselsatta kvinnor utan hemmaboende barn en klart högre genomsnittlig arbetstid per vecka än kvinnor med hemmaboende

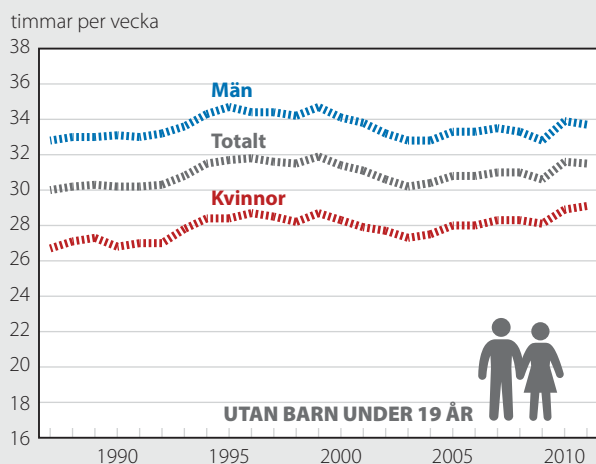
barn. Skillnaderna minskar dock eftersom sysselsatta kvinnor med barn ökar sin arbetstid. För kvinnor utan barn är ökningen inte lika snabb. Under senare år ökar arbetstiden framför allt bland sysselsatta kvinnor som har hemmaboende småbarn.

FÖR MÄN ÄR EFFEKTEN AV ATT HA BARN nästan den motsatta. Män med hemmaboende barn har en högre genomsnittlig arbetstid än män utan hemmaboende barn under större delen av den period som vi undersöker. Ser man till hela perioden har det skett en del förändringar. Sysselsatta män med hemmaboende barn har minskat sin arbetstid. Det här är något som är särskilt tydligt bland män med småbarn. Arbetstiden bland män utan hemmaboende barn är ganska oförändrad över tid.

MINST FÖRÄNDRING MELLAN KÖNEN FÖR DE UTAN BARN

Genomsnittlig total arbetad tid för sysselsatta i åldern 16–64 år utan hemmaboende barn, åren 1987–2011

MAMMOR OCH PAPPORS ARBETSTID NÄRMAR SIG VARANDRA MER

Genomsnittlig total arbetad tid för sysselsatta i åldern 16–64 år med hemmaboende barn under 19 år, åren 1987–2011

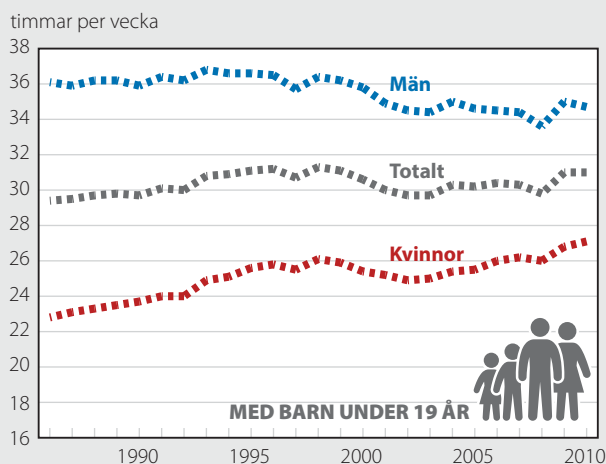

Foto: Marcus Lundstedt, Bildarkivet

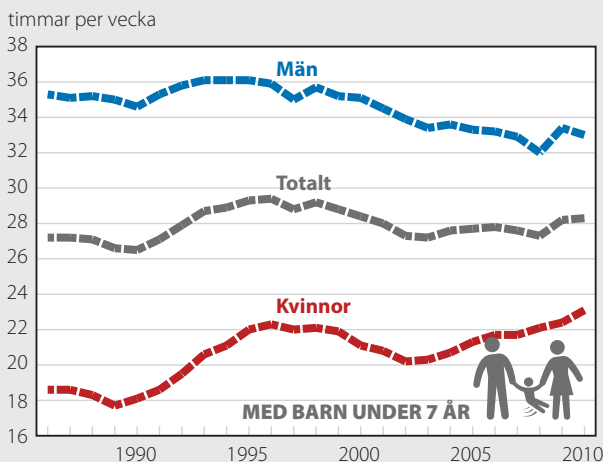
→ Under de senaste åren är arbetstiden bland män med småbarn lägre än bland sysselsatta män utan hemmaboende barn. Från att ha arbetat 1 till 2 timmar mer per vecka under periodens 20 första år är arbetstiden kortare än för män utan hemmaboende barn under de fem sista åren.

UTVECKLINGEN I ARBETSTID skiljer sig alltså mellan män och kvinnor. Skillnaden är minst för personer utan hemmaboende barn. Kvinnor utan hemmaboende barn arbetar mer än andra kvinnor, medan det motsatta gäller för män. För samtliga personer utan hemmaboende barn är arbetstiden svagt ökande under senare år. Att det sker en svag ökning av genomsnittet beror på kvinnornas ökande arbetstid medan mäns arbetstid inte visar någon entydig utveckling.

Arbetstiden bland personer med hemmaboende barn har en något annorlunda utveckling än för personer utan barn. För män med hemmaboende barn minskar

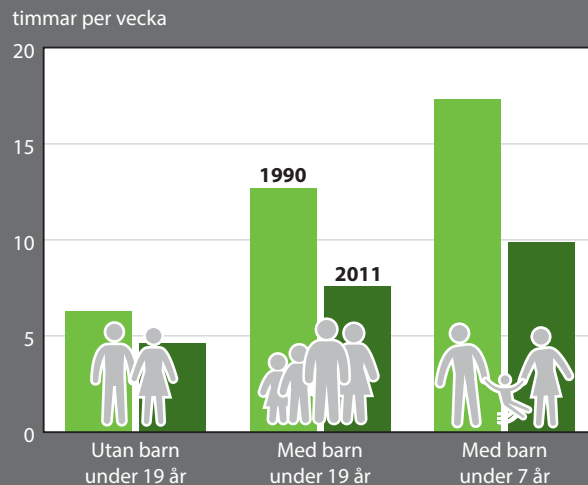
MEST NÄRMAR SIG ARBETSTIDEN FÖR SMÅBARNSFÖRÄLDRAR

Genomsnittlig total arbetad tid för sysselsatta i åldern 16–64 år med hemmaboende barn under 7, åren 1987–2011

SKILLNAD MELLAN KÖNEN MINSKAR MEST BLAND SMÅBARNSFÖRÄLDRAR

Skillnaden mellan sysselsatta mäns och kvinnors genomsnittliga totala arbetade tid efter familjesituation i åldern 16–64 år. År 1990 och 2011

Under framför allt 2000-talet minskar pappornas arbetstid relativt konstant medan mammornas ökar.

Arbetstiden klart under så gott som hela perioden. Särskilt under 2000-talet sker en klar nedgång i arbetstid. För kvinnor ökar arbetstiden under i stort sett hela perioden. Mäns och kvinnors arbetstid närmar sig alltså varandra.

FINNS DET HEMMABOENDE BARN är skillnaden i den genomsnittliga arbetstiden större mellan män och kvinnor. Bland sysselsatta personer med hemmaboende barn närmar sig män och kvinnor varandra i arbetstid. I periodens början är skillnaden i arbetstid kring 13 timmar per vecka. Denna skillnad minskar till att vara ungefär en arbetsdag, det vill säga 8 timmar, per vecka. När det gäller förvärvsarbetande utan barn närmar sig kvinnornas arbetstid männens, som varit mer konstant. Under början av 90-talet var skillnaden runt 6 timmar och har sedan dess minskat till omkring 5 timmar under 2000-talet.

BLAND SMÅBARNSFÖRÄLDRARNA är skillnaden i arbetstid allra störst. Under slutet av 80- och början av 90-talet var den något mer än två arbetsdagar per vecka, runt 17 timmar. Det är också bland småbarnsföräldrarna som de största förändringarna sker. Under framförallt 2000-talet minskar pappornas arbetstid relativt konstant medan mammornas ökar. Skillnaden på nästan två arbetsdagar har minskat till omkring 10 timmar. Skillnaden är fortfarande stor, men män och kvinnor närmar sig tydligt varandra vad gäller arbetstid. ■

Krister Näsén

arbetar med Arbetskraftsundersökningarna på SCB
08-506 949 08
krister.nasen@scb.se

FAKTA

ARBETAD TID kan redovisas på flera olika sätt. Den genomsnittliga arbetstiden som redovisas här är antalet faktiskt arbetade timmar per vecka och sysselsatt person. Arbetstiden påverkas av flera faktorer. En person kan ha semester, vara föräldraledig, arbeta övertid eller vara sjuk.

MED SYSSELSATTA menas alla som har en anställning, arbetar som företagare eller medhjälpare hushållsmedlem. En sysselsatt person behöver inte nödvändigtvis ha arbetat utan kan vara frånvarande av olika anledningar såsom sjukskrivning eller föräldraledighet.

Data som presenteras består dels av originaldata från Arbetskraftsundersökningarna, AKU, men även av länkade data. År 2005 och 2007 skedde omläggningar av AKU för att anpassa den fullt ut efter Eurostats riktlinjer. Länkade data överbrygger tidsseriebrott och ökar jämförbarheten mot perioden innan.

LÄS MER

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) andra kvartalet 2012 **Tema: Hur mycket jobbar vi i Sverige? – internationellt och över tid**

Den materiella fattigdomen i Sverige är lägst i hela EU. Även med ett relativt mått ligger fattigdomen i Sverige under genomsnittet i EU. Andelen som lever i risk för fattigdom har dock ökat i Sverige mellan 2005 och 2010.

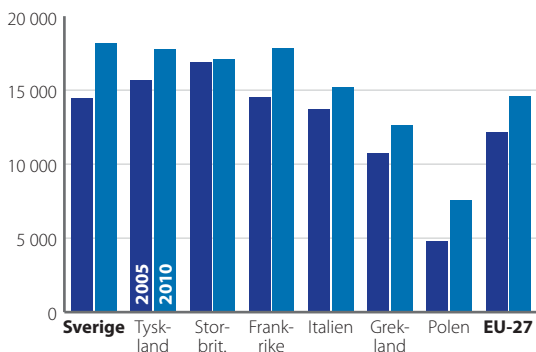
Högre inkomster men fler i risk för fattigdom

Alla EU-länder mäter årligen utvecklingen av den disponibla inkomsten och andelen personer som befinner sig i risk för fattigdom respektive i materiell fattigdom med undersökningen SILC (Statistics on Income and living conditions). I risk för fattigdom befinner sig de personer som har en disponibel inkomst som är lägre än 60 procent av landets medianinkomst. Materiell fattigdom är att inte ha råd med flera av de varor eller tjänster som anses nödvändiga för de flesta hushåll.

DISPONIBEL INKOMST I SVERIGE ÖKADE MER ÄN EU-SNITT

Disponibel medianinkomst per konsumtionsenhet, omräknat till 2010 års priser i euro. Ett urval av länder samt EU 27, åren 2005 och 2010

I Sverige ökade den disponibla inkomsten med 25 procent mellan 2005 och 2010. I Tyskland var ökningen ungefär hälften så stor medan brittiska hushåll i stort sett inte hade någon inkomstökning.

FAKTA

EU beräknar disponibel inkomst på ett något annorlunda sätt än vi i Sverige gör i vår officiella statistik. Det medför att de belopp för disponibel inkomst och de andelar som gäller risk för fattigdom som EU redovisar för Sverige, och som vi återger i denna artikel, inte överensstämmer med de uppgifter som redovisas i Sveriges officiella statistik.

Inkomstutvecklingen och de två fattigdomsmåtten används som indikatorer på hur levnadsstandarden utvecklas i Europas länder. Vid en jämförelse mellan 2005 och 2010 för EU som helhet har den disponibla inkomsten ökat medan situationen i stort sett är oförändrad vad gäller risk för fattigdom respektive förekomsten av materiell fattigdom. Jämför man däremot länderna är det stora skillnader i utveckling mellan åren.

DET STORA FLERTALET I SVERIGE hade bättre ekonomisk standard 2010 än 2005. Medianvärdet ökade mer i Sverige än i de stora länderna inom EU. År 2005 var Sverige ett av de länder i västra och norra delen av Europa som hade lägst medianinkomst efter skatt, men år 2010 hade Sverige passerat flera länder, bland annat Tyskland och Storbritannien.

I Sverige ökade andelen som befinner sig i risk för fattigdom mellan 2005 och 2010. I EU däremot var andelen oförändrad. Trots denna utveckling är andelen som befinner sig i risk för fattigdom fortfarande lägre i Sverige jämfört med EU-genomsnittet.

EN GRUPP SOM INKOMSTMÄSSIGT halkade efter i Sverige mellan 2005 och 2010 var de arbetslösa. Andelen arbetslösa som befinner sig under gränsen för risk för fattigdom ökade med cirka 50 procent under denna period. Det var en betydligt större ökning än för EU-27. Trots den kraftiga ökningen i denna grupp i Sverige är andelen fortfarande lägre än i EU

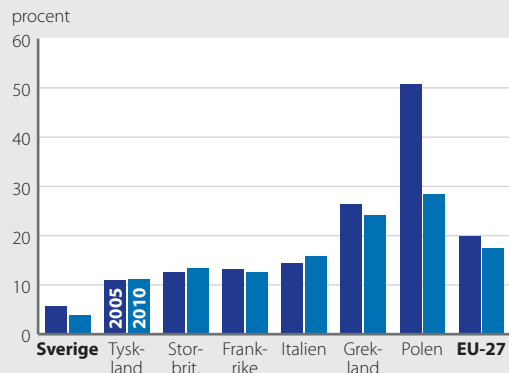
MATERIELL FATTIGDOM

definieras som att inte har råd med minst tre av följande nio varor och tjänster:

- hyran eller amorteringar/ränta på lån
- kostnaden för att ha tillräckligt varmt i bostaden
- en oväntad utgift (motsvarar 1/12 av beloppet som utgör gränsvärdet för risken att hamna i fattigdom)
- kostnaden för att äta kött, fisk eller likvärdig proteinbaserad måltid åtminstone varannan dag
- en veckas semester på annan ort
- kostnaden för en bil
- kostnaden för en tvättmaskin
- kostnaden för en färg-tv
- kostnaden för en telefon (fast eller mobil)

SVERIGE HAR EU:S LÄGSTA MATERIELLA FATTIGDOM

Andelen personer som klassas som materiellt fattiga. Ett urval av länder samt EU 27, åren 2005 och 2010

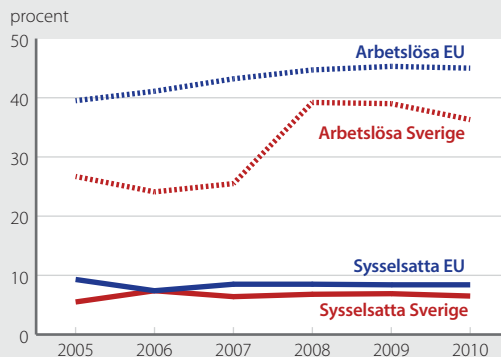
Medan andelen materiellt fattiga minskade mellan 2005 och 2010 i Sverige och i EU ökade andelen till exempel i Italien.

17,5

procent lever under allvarlig materiell fattigdom i EU.

ÖKAD RISK FÖR FATTIGDOM FÖR ARBETSLÖSA I SVERIGE

Andelen sysselsatta respektive arbetslösa som befinner sig i risk för fattigdom. Sverige och EU-27 åren 2005–2010

År 2005 låg ungefär var fjärde arbetslös i Sverige under gränsen för risk för fattigdom. År 2010 var det var tredje. Också i EU ökade andelen, dock inte lika mycket.

totalt. Anledningen till den ökade andelen bland de arbetslösa i Sverige är dels att de hade något lägre disponibel inkomst 2010 än 2005, dels att jobbskatteavdraget har inneburit en relativt stor ökning av den disponibla inkomsten för dem som är sysselsatta. Medianinkomsten, som man jämför med i detta mått, har alltså blivit högre.

UNGEFÄR 4 AV 100 personer i Sverige befann sig i materiell fattigdom 2010. Inget annat land har lika liten andel. Sverige har också den lägsta andelen barn och ungdomar som lever i hushåll som är materiellt fattiga bland samtliga länder i EU. Andelen materiellt fattiga har minskat mellan 2005 och 2010 både i Sverige och i EU. ■

Philip Andö

arbetar med Undersökningarna av levnadsförhållanden på SCB
08-506 944 23
philip.ando@scb.se

Fler utrikes födda stannar i Sverige

Andelen invandrade som stannar i Sverige har ökat. En orsak är att invandringens sammansättning har ändrats. Kunskapen används bland annat i SCB:s befolkningsprognoser.

» Sedan 1940-talet har invandringen bland utrikesfödda varit större än utvandringen utom för åren 1972–73. I det första diagrammet, över in- och utvandring av utrikes födda, kan man ana ett samband som är förskjutet ca 2–3 år i tiden. Under vissa tider har en period med stor invandring följts av en period med ökad utvandring, men sambandet varierar i styrka.

ÅTERUTVANDRINGEN skedde snabbare i början av 1970-talet än vad den har gjort under de senaste åren.

Av personer som invandrade år 1970 hade 30 procent flyttat från Sverige efter 3 år jämfört med 15 procent av dem som invandrade år 2005. Efter tio år hade nära hälften av dem som invandrade i början av 1970-talet återutvandrat men på samma tid hade knappt 30 procent av de som invandrade i mitten av 1990-talet återutvandrat.

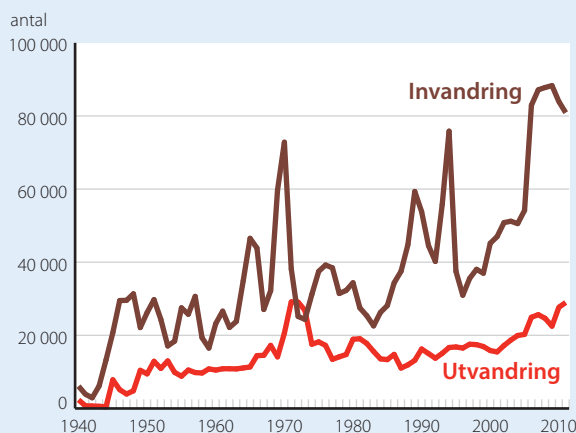
Den minskade återutvandringen kan förklaras med att den ekonomiska krisen i början av 1970-talet ledde till ett ekonomiskt skifte i Sverige, som innebar att efterfrågan på utländsk arbetskraft minskade.

”

Var tredje som invandrat har lämnat Sverige inom 10 år.

DE FLESTA SOM INVANDRAT DE SENASTE ÅREN FINNS KVAR I SVERIGE

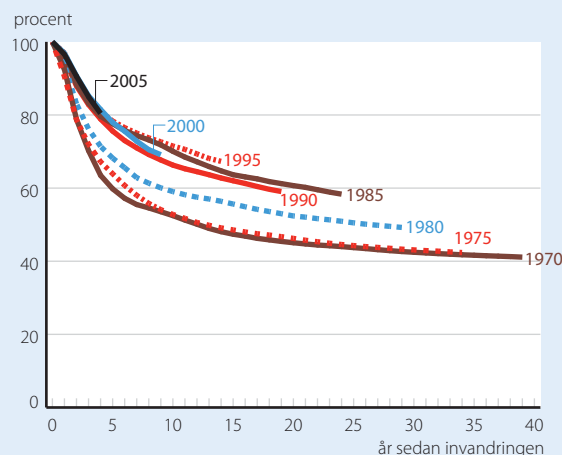
In- och utvandring av utrikes födda personer* 1940–2011

* Utländska medborgare 1940–1968 och utrikesfödda 1969–2011.

NÄR INVANDRINGENS SAMMANSÄTTNING ÄNDRATS STANNAR ALLTFLER KVAR I SVERIGE

Andel kvarboende i Sverige efter invandringsår och vistelsetid i Sverige för utrikesfödda personer invandrade åren 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 2000 och 2005

De som invandrat de senaste åren har stannat kvar i Sverige i mycket högre grad än de som invandrade på 1970-talet.

Detta medförde att andelen arbetskraftsinvandrare, som visat sig ha en hög benägenhet att återutvandra, minskade. Samtidigt ökade andelen flyktinginvandrare och anhöriginvandrare, grupper som har en lägre benägenhet att återutvandra.

ÅTERUTVANDRINGEN ÄR STÖRST för nordiska medborgare. Efter tio år har ungefär två tredjedelar återutvandrat. Benägenheten att utvandra är nästan lika stor bland arbetskraftsinvandrare som vid tidpunkten för invandringen var medborgare i ett land utanför Norden och EU. Mindre än 40 procent av denna grupp arbetskraftsinvandrare är kvar i Sverige efter tio år. Av de studenter som behövt uppehållsstånd för att invandra till Sverige har hälften lämnat landet efter tio års tid i Sverige.

För nordiska medborgare, arbetskraftsinvandrare och studenter, framgår det tydligt att utvandringen är som störst de närmaste åren efter invandringen. Med tiden minskar benägenheten att återutvandra, vilket framgår av de utplanande kurvorna i diagrammet nedan.

För personer som fått asyl i Sverige är det mindre vanligt att återutvandra. Av dessa beräknas 96 procent finnas kvar i Sverige efter tio år. Pensionärer och anhöriginvandrare återutvandrar också i relativt liten utsträckning.

ÄVEN INOM GRUPPER som invandrat av samma skäl finns tydliga skillnader. Kvinnor har nära 20 procent lägre benägenhet att återutvandra jämfört med män

om man tar hänsyn till skillnader i sammansättning när det gäller födelseland, ålder vid invandringen, invandringsår, medborgarskap, föräldraskap och sysselsättning.

Personer som var 20–24 år när de invandrade till Sverige återutvandrar i störst utsträckning. Sannolikheten att återutvandra är lägre ju äldre personen var vid invandringen. Även de som var yngre än 20 år när de invandrade har lägre utvandring. Detta återspeglar främst föräldrarnas flyttbenägenhet.

Benägenheten att återutvandra är lägre för föräldrar än för personer som inte har barn. Lägst är återutvandringen för personer med barn som är yngre än sex år. Personer med liten eller ingen inkomst är mer benägna att utvandra än de som har inkomst. Personer helt utan inkomst har mer än dubbelt så stor benägenhet att utvandra som de som har ett arbete. Personer utan inkomst är också mer konjunktur känsliga. I högkonjunktur är deras benägenhet att utvandra större än i lågkonjunktur.

I DE SENASTE befolkningsprognoserna för riket används kunskapen om olika gruppers utvandring i en modell där antaganden om invandringens sammansättning ligger till grund för antaganden om framtida återutvandring. ■

..... LÄSTIPS

Återutvandring efter tid i Sverige, SCB Bakgrundsmaterial om demografi, barn och familj 2011:1

Modell för att skatta återutvandring efter grund för bosättning,

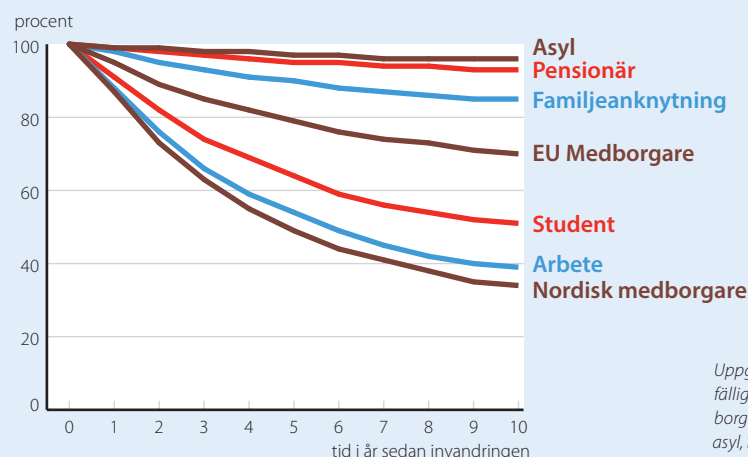
SCB Bakgrundsmaterial om demografi, barn och familj 2012:2

246 000

utrikes födda utvandrade från Sverige åren 2001–2011.

MÅNGA ARBETSKRAFTSINVANDRARE OCH INRESANDE STUDENTER HAR LÄMNAT SVERIGE

Kvarboende efter tid i Sverige för utrikesfödda personer efter medborgarskap och grund för bosättning, beräknat på data för åren 1997–2009

De allra flesta som fått asyl i Sverige har stannat kvar i landet.

Uppgifter om grund för bosättning är bristfälliga för nordiska medborgare och EU medborgare. Därför redovisas grupperna arbete, asyl, familjeanknytning, pension och student enbart för utrikesfödda som ej är medborgare i ett nordiskt land eller annat EU-land.

Christian Skarman

arbetar med demografi på SCB
08-506 942 83
christian.skarman@scb.se

” Kronotorpare och fyrvaktare är andra yrkesgrupper som bodde på glest befolkade platser.

Enslighetens geografi

Att bo riktigt ensligt har blivit allt mer unikt i Sverige. På 2 600 adresser finns det bosatta som saknar grannar inom en kilometer. Men endast åtta personer har så mycket som en mil till närmaste bebodda hus.

Det bodde i snitt 23 personer per kvadratkilometer i Sverige år 2010. En befolkningstäthet över rikssnittet är vanligast i tätorterna och på den tätortsnära landsbygden. Större städer som Stockholm, Göteborg, Malmö och Helsingborg har områden med en befolkningstäthet på över 10 000 invånare per kvadratkilometer. I stora delar av landet är det dock folktomt. Av den totala landarealen har 76 procent en befolkningstäthet på en person eller färre. I de här områdena bor det sammanlagt 8 400 personer.

I DE GLEST BEFOLKADE områdena finns det personer på 2 614 adresser som saknar grannar inom en kilometer, vilket här definieras som att bo ensligt. Av dessa utgörs 1 073 av ensamstående personer. Om avståndet till närmaste granne ökas till två kilometer minskar antalet ensamstående till 410 personer. Åtta personer, varav fem bor i fjällvärlden eller på öar, har längre än en mil till andra boende. Det totala markområdet som dessa åtta personer bor ensamma på motsvarar tillsammans en yta av dubbla Öland.

8

personer har längre än en mil till andra boende.

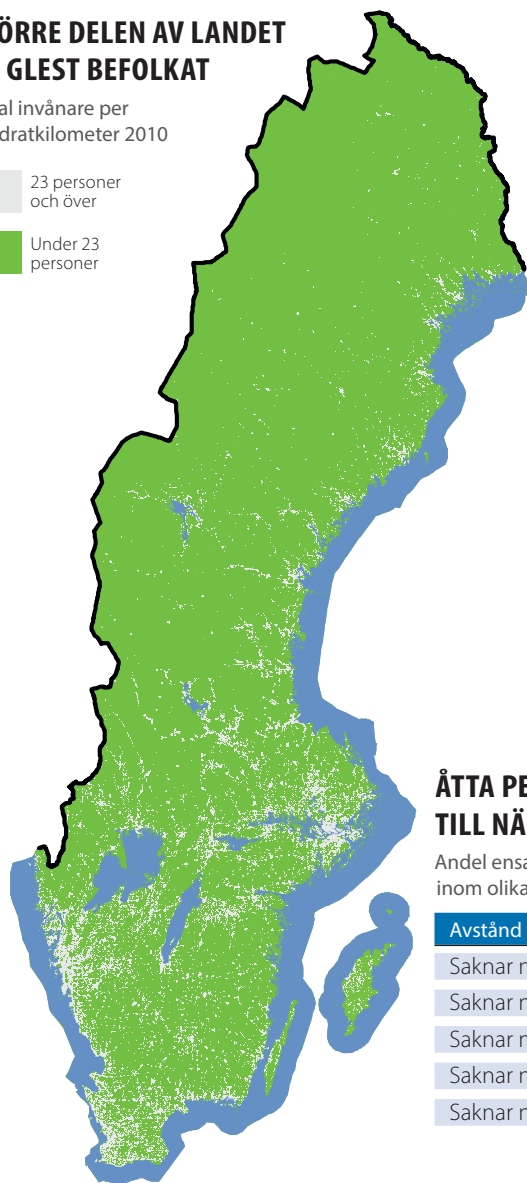
I 29 kommuner finns det tio eller fler ensamstående som bor ensligt, och de flesta finns i Värmland och norrut i landet. Västervik och Kinda, som båda ligger på gränsen mellan Östergötlands och Kalmar län, är två sydliga undantag bland dessa kommuner. Det är vanligare att äldre personer är bosatta i den absoluta glesbygden än att yngre är det. En majoritet av de ensamstående utan nära grannar är över 60 år och bara 6 procent är under 40 år. Könsfördelningen är också skev: Tre fjärdedelar är män.

ATT HA LÅNGT till närmaste granne är inte en särskilt vanlig förekomst i Sverige. I 40 procent av landets kommuner har samtliga ensamstående invånare mindre än en kilometer till närmaste granne. Flertalet av dessa kommuner ligger i anslutning till storstadsområdena, men även kommuner som Borlänge, Heby och Älvkarleby saknar befolkning som bor ensligt. På 15 år har antalet ensligt boende minskat med 17 procent i hela riket.

Av byggnaderna som ligger omkring dem som saknar nära grannar kan man ana att det inte alltid varit

STÖRRE DELEN AV LANDET ÄR GLEST BEFOLKAT

Antal invånare per kvadratkilometer 2010

så glesbefolkat. Inom en kilometer från 9 procent av de ensamstående ensligt boende finns 20 eller fler bostadshus, men ingen av dessa har permanentboende. För 10 procent finns det inga andra bostadshus än det egna inom en kilometer.

EN FÖRKLARING till att bostäder ligger i ensliga områden är att det förr låg i vissa yrkeskategoriers natur att vara utlokaliserade. Ett av dessa yrken var banvaktare som bodde i banvaktarbostäder. I dag bor sex ensamstående personer, som samtidigt saknar grannar inom en kilometer, i direkt anslutning till järnväg. Kronotorpare och fyrvaktare är andra yrkesgrupper som bodde på glesbefolkade platser. En del av dessa kronotorp och fyrvaktarbostäder används än i dag som bostäder, även om fyrarna nu sköts maskinellt. Av dem som bor ensligt är det 5 procent som bor på mindre öar längs kusten. Tre av fyra av de öboende bor ensamma på ön.

VANLIGARE ATT BO ENSLIGT I NORRA SVERIGE

Antal ensamstående personer utan närboende inom en kilometer per kommun 2010

MEST ÄLDRE SOM HAR LÅNGT TILL NÄRMASTE GRANNE

Åldersfördelning för ensamstående personer utan närboende inom en kilometer 2010

Åldersgrupp	Andel
Under 30 år	2 %
30–39 år	4 %
40–49 år	10 %
50–59 år	22 %
60–69 år	27 %
70–79 år	23 %
80–89 år	11 %
90–99 år	1 %

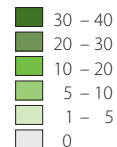
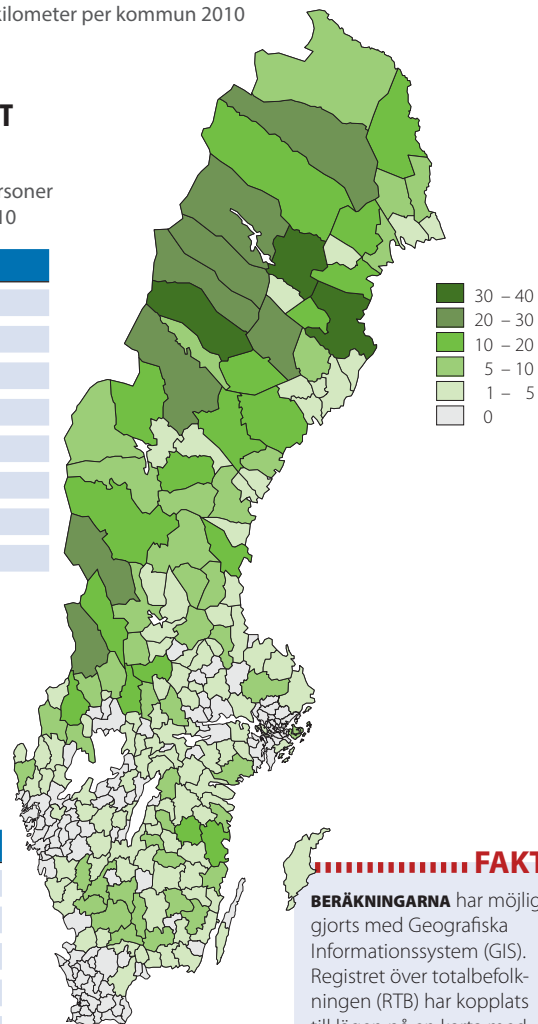
ÅTTA PERSONER HAR MINST EN MIL TILL NÄRMASTE BEBODDA HUS

Andel ensamstående personer utan närboende inom olika avstånd 2010

Avstånd	Andel
Saknar närboende inom 1 kilometer	100 %
Saknar närboende inom 2 kilometer	38 %
Saknar närboende inom 3 kilometer	21 %
Saknar närboende inom 5 kilometer	9 %
Saknar närboende inom 10 kilometer	1 %

I Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län finns så kallade fjällägenheter, som är en speciell boendeform som skapades genom lagstiftning 1915 för att trygga de nybyggen som fanns för att driva jordbruk ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Många av fjällägenheterna låg väglöst eller vid vägs ände och ansågs som viktiga in på 1980-talet, inte minst ur ett försvarsperspektiv. En del av fjällägenheterna nyttjas fortfarande som permanentbostäder. Av de ensamstående utan nära grannar är det 146 personer som bor i fjällvärlden.

Drygt hälften som inte har grannar inom en kilometer bor ändå längs en väg. Det är 41 procent som bor vid vägs ände och därmed normalt inte har förbipasserade, ytterligare sex procent saknar helt väg i anslutning till sin bostad. Merparten av dessa personer bor på öar eller i fjällvärlden. ■

FAKTA

BERÄKNINGARNA har möjliggjorts med Geografiska Informationssystem (GIS). Registret över totalbefolkningen (RTB) har kopplats till lägen på en karta med hjälp av fastighetsregistret. Boende inom tätorter, småorter och de som bor inom fem kilometer från tätort har exkluderats i studien.

FÖR ATT STUDERA ensligt boende i glesbefolkade områden har zoner på olika kilometeravstånd beräknats för den kvarvarande befolkningen. Geodata över markslag, infrastruktur och byggnader har använts för att beskriva förhållandena runt de ensligt boende.

Stefan Svanström

arbetar med geografiska informationssystem på SCB
08-506 945 58
stefan.svanstrom@scb.se

HISTORISKT SKIFTE:

Fler män än kvinnor

Sedan 1749, då Sverige började med befolkningsstatistik, har det funnits fler kvinnor än män i landet. Men 2017 kommer männen för första gången att bli fler i antal. Den trenden förstärks under de följande 50 åren, allt enligt SCB:s senaste befolkningsprognos.

LIKA MÅNGA KVINNOR SOM MÄN ÅR 2017

Antal män minus antal kvinnor 1750–2011 samt prognos 2012–2060

Vid årsskiftet 2011/2012, fanns det 30 000 fler kvinnor än män i Sverige.

Vid prognosperioden slut, år 2060, kommer det att finnas mer än 150 000 eller två procent fler män än kvinnor i Sverige.

Den ökande andelen män sedan mitten av 1980-talet förklaras främst av att det är allt mindre skillnader i livslängd mellan män och kvinnor.

In- och utvandringen påverkar också könsfördelningen, men här finns inget tydligt mönster. Migrationen ger vissa år ett större tillskott av män och andra år ett större tillskott av kvinnor. I det långa loppet ger dock migrationen ett större tillskott till kvinnorna. I

13 %

fler kvinnor fanns det i Sverige 1750–1850.

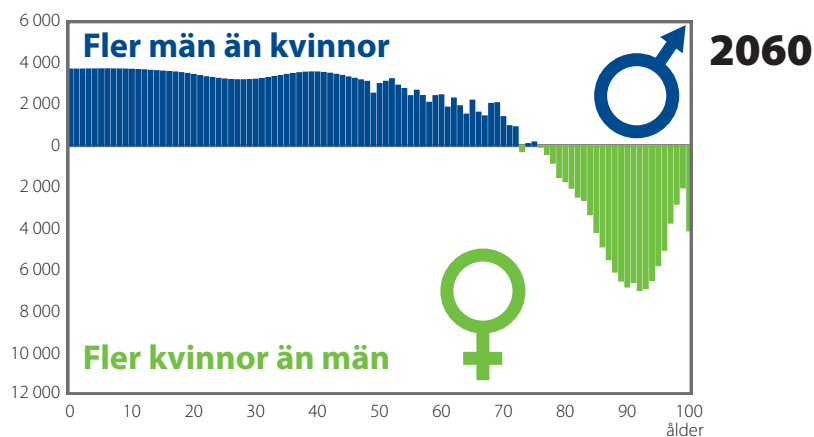
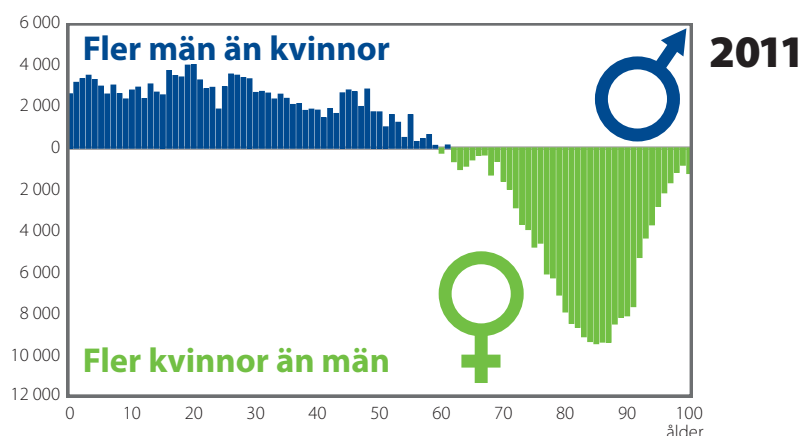
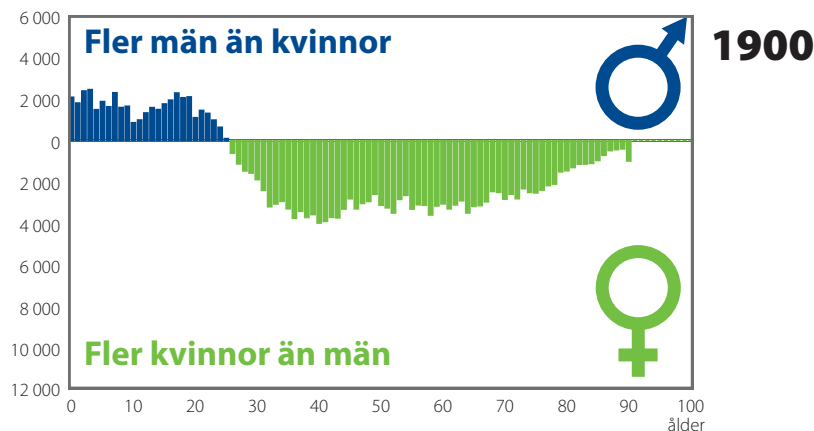
dag finns det fler utrikes födda kvinnor än män i Sverige och så kommer det att vara även i framtiden. Ser man bara till de som är födda i Sverige så har männen varit i majoritet sedan år 2010.

ÅREN 1750 TILL 1850 fanns det omkring 100 000 fler kvinnor än män i Sverige, vilket motsvarade 13 procent. Och trots att det föds fler pojkar än flickor så har det varit ett kvinnoöverskott sedan dess. Anledningen är att män har högre dödlighet än kvinnor i alla åldrar.

” 2060
kommer
det att finnas över
150 000 fler män än
kvinnor i Sverige.

MANSÖVERSKOTT I ALLT HÖGRE ÅLDRAR

Antal män minus antal kvinnor år 1900, 2011 och prognos 2060 i olika åldrar

Även om könsfördelningen totalt sett är ganska jämn kan den i enskilda åldersgrupper vara mycket ojämn. Bland de över 85 år är mer än två tredjedelar kvinnor. Det vägs upp av att antalet män är fler i varje enskild åldersgrupp upp till 60 års ålder. År 2060 väntas det finnas fler män i varje årskull ända upp till 70 års ålder samtidigt som övervikten för kvinnor i de äldsta åldersgrupperna väntas minska.

FRÅN 1850 OCH FRAMÅT ökade kvinnoöverskottet ytterligare bland annat på grund av den stora Amerikautvandringen. Fram till 1930 utvandrade ca 1,5 miljoner människor från Sverige varav 1,2 miljoner till Nordamerika. Det var fler män än kvinnor som utvandrade. Av svenskar födda under senare delen av 1800-talet utvandrade ungefär 20 procent av männen och 15 procent av kvinnorna. I början av 1890-talet var kvinnoöverskottet som allra störst i antal räknat. Då fanns det 150 000 fler kvinnor än män i Sverige.

Fram till och med mitten av 1960-talet minskade skillnaderna i antalet män och kvinnor stadigt. Förklaringen går att finna i den minskade dödligheten i yngre åldrar. När allt fler barn överlever högre upp i åldrar bibehålls den ursprungliga könsfördelningen i större utsträckning. År 1966 hade skillnaderna nästan upphört. Då fanns det bara knappt 5 000 fler kvinnor än män. Att män nästan kom i kapp kvinnor berodde också på den stora arbetskraftsinvandringen på 1960-talet då fler män än kvinnor sökte sig till Sverige.

UNDER 1960-TALET stagnerade mäns livslängd samtidigt som kvinnornas fortsatte att öka. Det medförde att kvinnoöverskottet förstärktes igen. Mäns livslängd började åter att öka på 1980-talet och skillnaderna i livslängd minskade. I och med detta började antalet män åter närma sig antalet kvinnor.

FRAM TILL 2060 antar vi att skillnaderna i livslängd mellan könen kommer att fortsätta att minska samtidigt som migrationen kommer att ge ett lite större tillskott av kvinnor än av män till befolkningen. År 1900 var det fler män än kvinnor i alla åldrar under 20 år. I dag är det fler män än kvinnor i alla åldrar under 60 år. År 2060 kommer det att vara fler män än kvinnor i alla åldrar upp till 70-års åldern. ■

Lena Lundkvist

arbetar med befolknings-
prognoser på SCB
08-506 946 78
lena.lundkvist@scb.se

Foto: Niklas Almesjö, Bildarkivet

Kvinnor i storstad åker kollektivt

Att åka bil är det vanligaste sättet att ta sig till arbetet. Det gäller i hela landet, med ett undantag. Kvinnor i storstäder går, cyklar och reser med kollektivtrafik mer än de åker bil.

 Varje dag reser folk till och från sitt arbete. Den tidsanvändningsundersökning, som Statistiska centralbyrån genomförde 2010, visar att arbetsresorna i genomsnitt tar cirka en timme och att de till största del görs med bil.

DE ALLRA FLESTA ARBETSRESOR sker naturligtvis på vardagar. En genomsnittlig vardag 2010 reste cirka 3,4 miljoner personer till sitt arbete. Av dem som var i åldrarna 20–64 år gjorde 58 procent av kvinnorna och 65 procent av männen arbetsresor. Det finns flera olika förklaringar till att det inte är en större andel som reser till ett arbete en vanlig vardag. Många av dem är till exempel arbetslösa, sjuka, har semester, har ledig dag, vårdar barn eller arbetar hemma. Det finns också personer som bor så nära sin arbetsplats att arbetsresan, det vill säga förflyttningen från hem-

met till arbetet, går så fort att den inte fångas upp i undersökningen. Den genomsnittliga restiden var 56 minuter för kvinnor och 60 minuter för män.

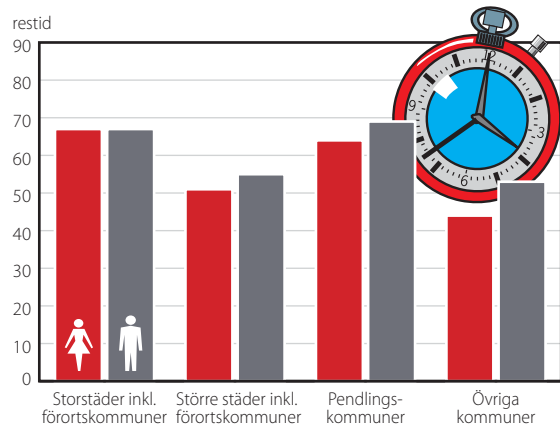
Längst tid att ta sig till och från arbetet tar det för dem som bor i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö och deras förortskommuner samt för dem som bor i så kallade pendlingskommuner. I dessa kommuner tar arbetsresorna i genomsnitt cirka 65 minuter per dag och det är ingen större skillnad i restid mellan kvinnor och män. Kortast restid till och från arbetet har de personer som bor i gruppen Övriga kommuner, som bland annat rymmer turism- och besöksnäringkommuner, varuproducerande kommuner och glesbygdskommuner. För dem tar det i genomsnitt cirka 50 minuter. Den genomsnittliga tiden säger inget om hur långt personerna har till arbetet. En person som åker bil en halvtimme till arbetet har

60

minuter tar det i genomsnitt att ta sig till och från arbetet.

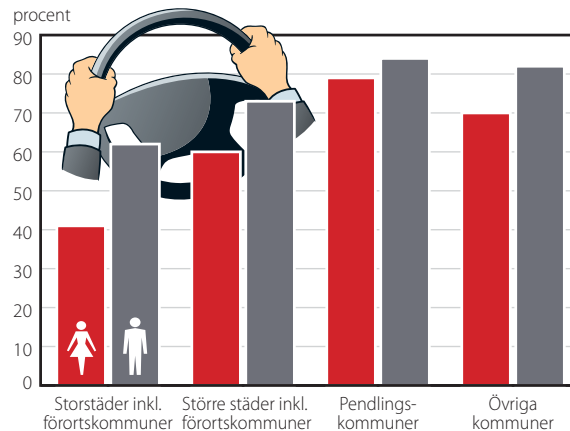
LÄNGST RESTID FÖR STORSTADSBOR

Genomsnittlig restid i minuter till och från arbetet en vardag efter kommungrupp och kön, 2010

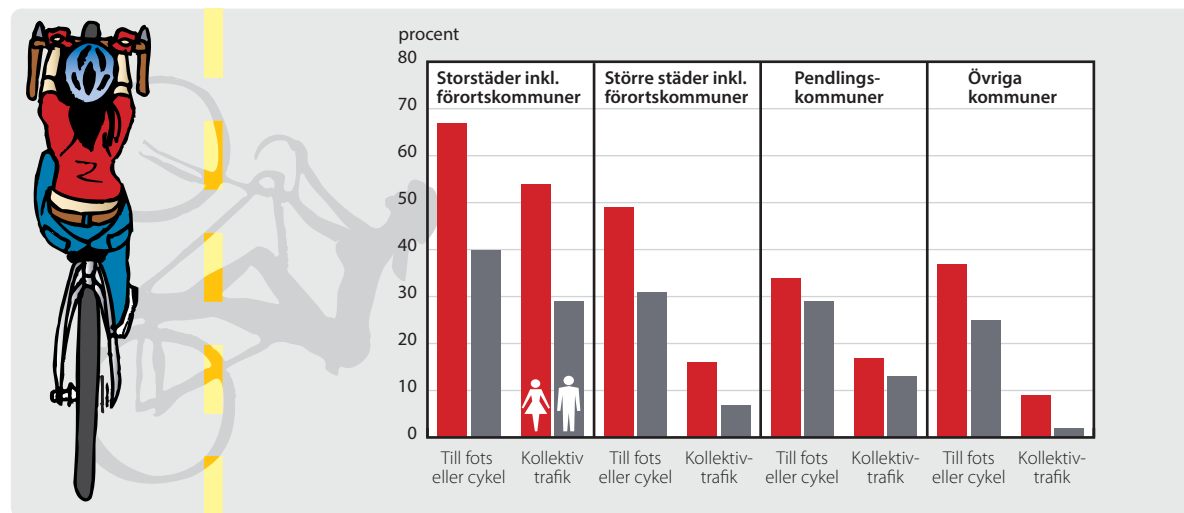
FLEST BILÅKARE BLAND MÄN I PENGLINGSKOMMUNER

Andel kvinnor och män i respektive kommungrupp som reser bil åtminstone någon del av sträckan

MÅNGA STORSTADSKVINNOR RESER KOLLEKTIVT

Andel kvinnor och män i respektive kommungrupp som färdas till fots eller med cykel respektive med kollektivtrafik åtminstone någon del av sträckan

förmodligen längre resväg än den som cyklar eller går till jobbet på samma tid.

DET ÄR BILÅKANDET SOM DOMINERAR när det gäller resor till och från arbetet, framför allt bland män. Minst restid i bil har de som bor i storstadskommunerna. Där står bilen för hälften av mäns restid till och från arbetet mot bara en fjärdedel av kvinnornas. I gruppen Övriga kommuner är motsvarande andelar cirka 80 procent för män och nästan 60 procent för kvinnor. Också i större städer och i pendlingskommuner är andelen betydligt högre bland män.

Det omvända förhållandet råder när det gäller att resa med kollektivtrafik eller att ta sig till jobbet till fots eller på cykel. Det gör kvinnor i betydligt större utsträckning än män, framför allt i storstadskommunerna och i de större städerna. I storstäderna står kol-

lektivtrafiken för cirka 40 procent av kvinnors restid och cirka 30 procent av tiden går eller cyklar kvinnorna. Det kan jämföras med män i gruppen Övriga kommuner som använder endast 3 procent av den totala restiden till att åka kollektivt och cirka 15 procent till att gå eller cykla.

DET ÄR MÅNGA SOM KOMBINERAR olika sätt att resa till arbetet. Man kanske tar cykeln till busshållplatsen eller promenerar 10 minuter från parkeringsplatsen till arbetet. Det kan ju också vara så att man får bilskjuts till jobbet men reser med buss hem. Totalt reste 57 procent av kvinnorna och 72 procent av männen med bil åtminstone någon del av sträckan, medan 28 procent av kvinnorna och endast 13 procent av männen nyttjade kollektivtrafik någon del av sin arbetsresa. ■

FAKTA

Indelningen i kommungrupper bygger på en gruppering av Sveriges kommuners och landstings (SKL) kommunindelning som tar hänsyn till kommunens befolkningsstorlek, pendlingsmönster och näringslivsstruktur.

- 1 Storstäder** (Stockholm, Göteborg och Malmö) och deras förortskommuner
- 2 Stora städer** och deras förortskommuner
- 3 Pendlingskommuner**, dvs. kommuner där mer än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till en annan kommun.
- 4 Övriga kommuner**, som bl.a. innehåller turism- och besöksnäringkommuner, varuproducerande kommuner och glesbygdskommuner.

LÄS MER om kommunindelningen www.skl.se

” Det är bilåkandet som dominerar när det gäller resor till och från arbetet, framför allt för män.

Mikael Fredberg

arbetar med tidsanvändningsstatistik på SCB
019-17 68 92
mikael.fredberg@scb.se

Kommun-
uppgifter
om körkort på
baksidan!

Körkort ovanligt bland lågutbildade

Bland ungdomar i åldern 20–29 år är det 70 procent som har B-körkort. Lägst andel körkortsinnehavare i åldersgruppen finns bland kvinnor som är födda utomlands och har låg utbildning. Av dem är det bara 10 procent som har svenskt körkort.

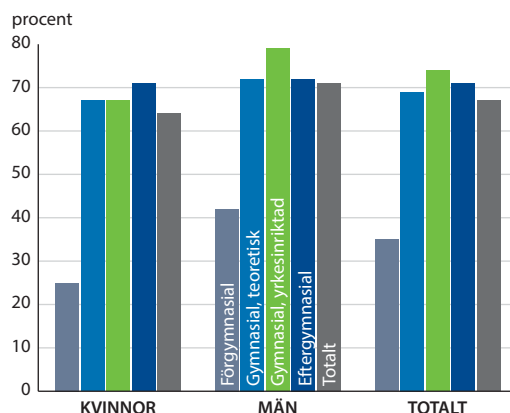

Bland dagens unga finns ett samband mellan valet av utbildning och deras benägenhet att skaffa körkort. Andelen unga med B-körkort är väsentligt lägre för dem som inte fullföljt en gymnasieutbildning än för personer med högre utbildning.

TVÅ TREDJEDELAR AV UNGDOMARNA i åldern 20–29 år har körkort. Högst andel körkortsinnehavare finns det bland män med utbildning från yrkesinriktade gymnasieprogram. I den gruppen var det 79 procent

MÅNGA UNGDOMAR UTAN FULLFÖLJD GYMNASIEUTBILDNING SAKNAR KÖRKORT

Andel ungdomar 20–29 år med körkort med B-behörighet 31 december 2011

I åldersgruppen 20–29 år är det 64 procent av kvinnorna och 71 procent av männen som har B-körkort

som hade B-körkort år 2011. Motsvarande andel bland män som gått teoretiskt gymnasieprogram var 72 procent. Bland unga kvinnor finns det ingen skillnad i benägenhet att skaffa körkort beroende på vilken gymnasieutbildning de gått. Bland ungdomar utan fullföljd gymnasieutbildning är det bara drygt var tredje som har B-körkort.

I hela befolkningen i åldern 20–29 år är det en lägre andel körkortsinnehavare bland högskoleutbildade än bland dem som har enbart gymnasial utbildning. Det beror på att andelen utrikes födda är högre bland de högskoleutbildade och att det generellt sett finns en lägre andel körkortsinnehavare i den gruppen. Bland ungdomar som är födda i Sverige finns det högre andel körkortsinnehavare bland de högskoleutbildade än bland dem med enbart gymnasial utbildning. För utrikes födda är det en påfallande låg andel av de högutbildade ungdomarna som har svenskt körkort. Det förklaras till en del av att många i den gruppen är gäststuderande vid svenska universitet som inte tycker att de har anledning att skaffa svenskt körkort.

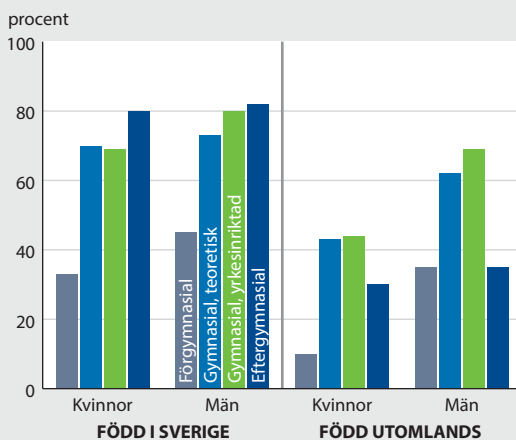
PERSONER SOM INTE AVSLUTAT GYMNASIET är den grupp där lägst andel har körkort. Det gäller för båda könen och både för personer födda i Sverige och personer födda utomlands. Lägst andel körkortsinnehavare i åldern 20–29 år finns bland utrikes födda kvinnor utan gymnasieutbildning. I den gruppen var det bara 10 procent som hade B-körkort år 2011.

Andelen unga med körkort skiljer sig något mellan länen. I Norrbottens län har männen i störst utsträckning körkort (79 procent) och för kvinnorna finns störst andel körkortsinnehavare i Hallands, Västerbottens och Norrbottens län (74 procent). Storstadslänet Stockholm har den lägsta andelen körkortsinnehavare bland både kvinnor och män. Här har 47 procent av kvinnorna och 56 procent av männen B-körkort. Det kan tolkas som att färre ungdomar i en storstadsregion anser sig ha behov av körkort. En bidragande förklaring är sannolikt också att andelen utrikes födda är hög i Stockholm. Andelen utlandsfödda i åldern 20–29 år är 20 procent i Stockholm jämfört med 14 procent i övriga riket. Att en stor andel av de utrikes födda bor i storstadsområdena kan delvis förklara varför andelen körkortsinnehavare är lägre bland utrikes födda.

I STOCKHOLM, Solna och Sundbyberg är det färre än var tredje 20-åring och bara varannan 25-åring som har körkort. I Årjäng, Dals-Ed, Tjörn, Tanum, Arvidsjaur och Årjäng och flera andra kommuner är det mer än 80 procent av 20-åringarna som har körkort. Se även kartan på baksidan. ■

FÅ UNGA UTLANDSFÖDDA KVINNOR TAR SVENSKT KÖRKORT

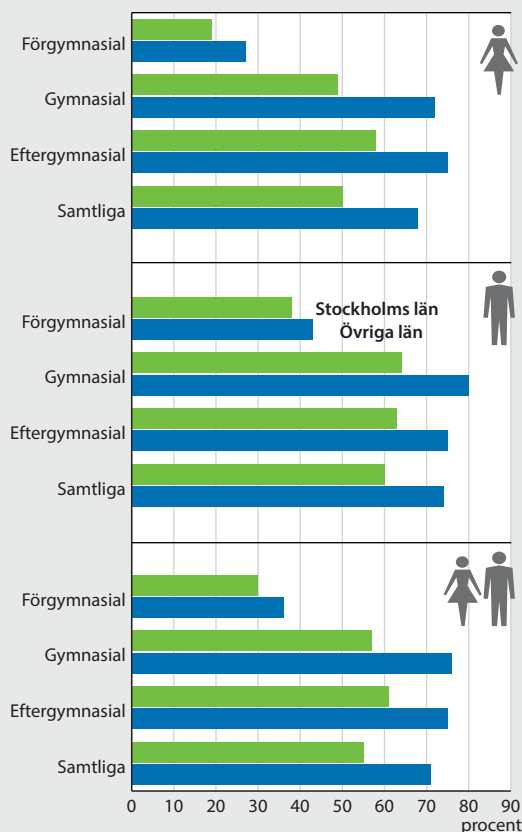
Andel personer 20–29 år med B-körkort 31 december 2011 efter kön, födelseled och utbildning

I åldern 20–29 år är det bara var tionde utrikes född kvinna med låg utbildning som har svenskt körkort.

I STOCKHOLMS LÄN ÄR ANDELEN UNGDOMAR MED KÖRKORT LÄGRE ÄN I ÖVRIGA SVERIGE.

Andel ungdomar 20–29 år med körkort med B-behörighet 31 december 2011

FAKTA

Uppgifterna i denna artikel bygger på uppgifter om vilka som hade körkort för bil och lätt lastbil, s.k.

B-behörighet, eventuellt i kombination med annan behörighet, den 31 december 2011.

Hälften av 19-åringarna har körkort.

Therese Karlsson

arbetar med utbildningsstatistik på SCB
019-17 66 21
therese.karlsson@scb.se

ABORTER BLAND TONÅRINGAR MINSKAR

HÄLSA Under årets första halvår minskade antalet tonårsaborter med fyra procent jämfört med samma period förra året. I genomsnitt genomfördes 19 aborter per 1 000 kvinnor i åldrarna 15–19 år, men de regionala skillnaderna är stora.

Högst andel hade Gävleborgs län med 24,3 aborter per 1 000 invånare, medan aborttalet var lägst i Jönköpings län med 11,5.

Källa: Socialstyrelsen, www.socialstyrelsen.se

ALLT FÄRRE ÄLDRE I SÄRSKILT BOENDE

BOENDE Den 1 april 2012 bodde 87 600 personer i åldern 65 år eller äldre permanent i särskilda boenformer, visar statistik från Socialstyrelsen över kommunernas vård- och omsorgsinsatser för äldre.

Det betyder att den långsiktiga minskningen fortsätter. Vid mätningen i oktober 2011 hade 89 800 äldre särskilt boende.

Källa Socialstyrelsen, www.socialstyrelsen.se

12 %

ökade försäljningen av kött med förra året och uppgick till 38 miljarder kronor. Sedan år 2000 har värdet av försäljningen ökat med 92 procent.

Källa: SCB, www.scb.se

Foto: Anne Dillner, Bildarkivet

Skuld kris slår mot Sveriges turism

I den europeiska skuld krisens kölvatten minskade sommarturismen i Sverige för andra året i rad. Det totala antalet övernattningar i Sverige sjönk med 1,9 procent.

Övernattningarna från utlandet minskade med 2,8 procent. Det var besökarna från Europa som svarade för den största nedgången, och totalt minskade den marknaden med 7,1 procent. Övernattningarna från våra nordiska grannar låg kvar på samma nivå, medan de långväga besökarna, från framför allt Asien, ökade starkt. Det har dock inte kunnat kompensera för ett minskande resande från kontinenten. Trots denna nedgång fortsatte logiintäkterna på hotell, stugbyar och vandrarhem att öka något under sommaren 2012 till totalt 5,4 miljarder kronor. Mest ökade intäkterna i Stockholm och Västra Götaland med 47 respektive 25 miljarder kronor.

Källa: Tillväxtverket, www.tillvaxtverket.se

HYRORNA FÖR LÄGENHETER FORTSÄTTER ÖKA

BOENDE Hyrorna i bostadslägenheter ökade i genomsnitt med 2,8 procent mellan 2011 och 2012, vilket är den största ökningen på tre år. En trerummare kostar nu i snitt 5 960 kronor i månaden. Föregående år höjdes hyrorna med 2,4 procent.

Den genomsnittliga hyreshöjningen var störst i kommuner med fler än 75 000 invånare (3,1 procent). Stor-Stockholm och Stor-Göteborg hade dock lägre utveckling än det snittet, 2,9 procent respektive 2,7 procent.

Källa: SCB, www.scb.se

2011 släppte Sverige ut 61,5 miljarder ton växthusgaser. Jämfört med 2010 är det en minskning på sex procent.

Källa: Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se

214

miljoner personer sökte sig till nya länder år 2010 som en del av den världsomspännande migrationen. Det motsvarade drygt 3 procent av jordens befolkning och var en ökning med 177 procent jämfört med 1960.

Källa: OECD

VUXNA ÄTER FÖR LITE FRUKT OCH GRÖNT

HÄLSA Nio av tio vuxna äter mindre än den rekommenderade mängden frukt och grönt. Det visar siffror från Statens folkhälsoinstituts nationella folkhälsoenkät. De regionala skillnaderna och sociala skillnaderna, till exempel med avseende på utbildning och inkomst, är dock stora. Livsmedelsverket rekommenderar att barn och vuxna äter frukt och grönsaker varje dag, motsvarande ett halvt kilo. Bland kvinnorna når 13 procent upp till det, medan motsvarande siffra för männen är 5 procent.

Källa: Statens folkhälsoinstitut, www.fhi.se

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Foto: Bildarkivet.se

Patienter i specialistvård nöjda

Patienterna inom den specialiserade vården är mest nöjda bland patientgrupperna och upplever att de bemöts med hänsyn och respekt. Men delaktigheten och informationen kan förbättras.

Det framgår av den stora nationella patientenkäten som genomfördes i samtliga lands- och regioner i våras. Minst nöjda var patienterna inom den slutna psykiatriska vården. Generellt sett är äldre personer mer nöjda än yngre och män är något mer nöjda än kvinnor. Enkätresultaten visar även att det finns möjligheter till förbättringar, bland annat för att göra patienterna mer delaktiga i planeringen av vården. Även informationen

om till exempel biverkningar av läkemedel och varningssignaler som man ska vara uppmärksam på gällande sjukdomar eller behandlingar kan förbättras.

Närmare 150 000 patienter inom den specialiserade sjukhusvården och drygt 25 000 patienter inom den psykiatriska vuxenvården har besvarat enkäten.

Källa: Sveriges kommuner och landsting, www.skil.se

SMÅHUS DRAR MINDRE ENERGI

ENERGI Under 2011 använde ett småhus i genomsnitt 117 kWh per kvadratmeter till uppvärmning och varmvatten, vilket är en minskning med 10 kWh jämfört med 2010. Det visar ny statistik från Energimyndigheten. Totalt användes 33 Twh till uppvärmning och varmvatten jämfört med 2010. Minskningen beror till stor del på att 2011 var ett varmare år än 2010. I statistiken ingår inte upptagen energi från värmepumpar. Oljeuppvärmningen fortsätter att minska och mindre än en procent av småhusen värmdes upp enbart med olja under 2011.

Källa: Energimyndigheten, www.energimyndigheten.se

Få körkort bland unga i storstad

Så påverkar utbildning körkortsinnehav sid 28-29

Mer än hälften, 57 procent, av alla 20-åringar i Sverige hade B-körkort 2011. Andelen som har körkort varierar stort mellan olika delar av landet. Storstadsområdena, och speciellt Stockholm, utmärker sig genom att lägst andel av 20-åringarna har körkort.

Minst vanligt är det med körkort i Sundbyberg, Stockholm och Solna där mellan 30 och 33 procent har körkort. De elva kommuner där lägst andel av 20-åringarna har körkort ligger alla i Stor-Stockholm.

Det är vanligare att unga har körkort i mer glesbefolkade områden. Exempelvis finns många kommuner i norra och västra Sverige där en stor andel av 20-åringarna har körkort. Högst andel som har körkort finns i Årjäng i Värmland och Dals-Ed i Västra Götaland. Där har 84 procent av 20-åringarna körkort.

Andel 20-åringar som har körkort med B-behörighet, 2011-12-31

